

mulier instituut

Gevolgen van de coronacrisis voor het gemeentelijk sportbeleid

Stand van zaken begin juli 2020

Eva Heijnen

Remco Hoekman

Gevolgen van de coronacrisis voor het gemeentelijk sportbeleid

Stand van zaken begin juli 2020

Met steun van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

In samenwerking met Vereniging Sport en Gemeenten (VSG)

Eva Heijnen
Remco Hoekman

© Mulier Instituut
Utrecht, oktober 2020

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Achtergrond	6
1.1 Doelstelling en aanpak	6
1.2 Leeswijzer	7
2. Informatievoorziening	8
2.1 Informatievoorziening vanuit VSG, NOC*NSF en de Rijksoverheid naar de gemeente	8
2.2 Informatieverstrekking vanuit de gemeente naar sportaanbieders	8
2.3 Protocol Verantwoord Sporten	10
3. Steunmaatregelen	11
3.1 Uitvoering steunpakket van de Rijksoverheid	11
3.2 Aanvullende maatregelen vanuit de gemeente	12
4. Aanpassingen in het sport- en bewegbeleid	14
4.1 Aanpassing taken buurtsportcoaches	14
4.2 Stimulering sporten en bewegen in de openbare ruimte	15
4.3 Inzet subsidiegelden voor andere doeleinden	15
4.4 Verwachte problemen en structurele wijzigingen op beleidsthema's	15
5. Gebruik van en handhaving bij sportaccommodaties	19
5.1 Buitensportaccommodaties	19
5.2 Binnensportaccommodaties	20
5.3 Zwembaden en buitenzwemplekken	22
6. Bewegingsonderwijs en sportstimuleringsactiviteiten	25
6.1 Hervatting bewegingsonderwijs	25
6.2 Sportstimuleringsactiviteiten	26
7. Conclusies	28
Referenties	31
Bijlage 1 Vragenlijst	32

Samenvatting

Door middel van deze rapportage geven we inzicht in de gevolgen van de coronacrisis voor het gemeentelijke sportbeleid in Nederland en in de mate waarin gemeenten zich gesteund en geïnformeerd voelen vanuit de Rijksoverheid en koepelorganisaties. Deze rapportage is gebaseerd op een online vragenlijst die in de periode eind juni tot medio juli is uitgezet via het panel van Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en is ingevuld door de verantwoordelijken voor sport van 147 gemeenten.

Informatievoorziening

De gemeenten zijn (heel) tevreden over de informatieverstrekking over de coronamaatregelen voor sport en bewegen vanuit VSG en NOC*NSF. De informatieverstrekking vanuit de Rijksoverheid mag iets minder algemeen. Vanuit gemeenten is behoefte aan een meer concrete uitwerking van de coronamaatregelen. Over het algemeen zijn de gemeenten in staat om alle vragen van sportaanbieders te beantwoorden. Ook zijn de gemeenten (zeer) tevreden met het protocol Verantwoord Sporten. De meeste gemeenten informeren sportaanbieders over het protocol en maken afspraken op basis van het protocol.

Steunmaatregelen

De helft van de gemeenten is in staat om het steunpakket van 110 miljoen voor sportverenigingen van de Rijksoverheid uit te voeren en vier op de tien gemeenten geeft aan dit (nog) niet te weten. Op het moment van dit onderzoek (eind juni tot halverwege juli) was de uitwerking van het steunpakket namelijk voor de gemeenten grotendeels nog onbekend. De meeste gemeenten hebben aanvullende maatregelen ingevoerd/genomen naar aanleiding van de door de Rijksoverheid beschikbaar gestelde gelden voor sportverenigingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het opschorten van de huur.

Aanpassingen in het sport- en beweegbeleid

Werkzaamheden van de buurtsportcoaches zijn volgens drie kwart van de gemeenten aangepast na de coronamaatregelen. De buurtsportcoaches zijn met name ingezet op verenigingsondersteuning en het digitaal doorzetten van de sportstimulering. De meeste gemeenten hebben in de periode van april tot en met juni 2020 extra aandacht besteed aan het stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte. Een groot gedeelte is van plan om dit te blijven doen. Het doorzetten van deze stimulering stond voor een groot deel van de gemeenten al op de planning vanwege het (lokaal) sportakkoord en/of nieuw sportbeleid.

De gemeenten verwachten de aankomende periode (de periode na 1 juli 2020) met name problemen op de beleidsthema's sportaccommodaties, evenementen/citymarketing en verenigingsondersteuning. Bij sportaccommodaties heeft het vooral te maken met de financiële consequenties, terwijl het bij evenementen ook voor de toekomst nog onzeker is of deze doorgang kunnen vinden. In relatie tot verenigingsondersteuning verwachten gemeenten een toename van problemen bij sportverenigingen waardoor meer ondersteuning nodig zal zijn. De gemeenten verwachten structurele beleidswijzigingen bij sportaccommodaties, sport en bewegen in de openbare ruimte/beweegvriendelijke omgeving en sport en gezondheid. Bij sportaccommodaties gaat het naast de financiële effecten om wijzigingen in beleid voor de inrichting en gebruik van de accommodaties vanwege de maatregelen. Het belang van het faciliteren van sport en bewegen in de openbare ruimte en de meerwaarde van sport en bewegen voor een goede gezondheid is door de coronacrisis groter geworden. Dit zal naar verwachting meer structureel ingebed worden in het sportbeleid.

Gebruik van en handhaving bij sportaccommodaties

Negen op de tien gemeenten hebben afspraken gemaakt met sportverenigingen over toezicht en handhaving van de coronamaatregelen. De sportverenigingen zijn met name zelf verantwoordelijk voor toezicht en handhaving van de coronamaatregelen. Het openbaar gebruik van sportparken is in drie kwart van de gemeenten weer toegestaan. Binnen negen op de tien gemeenten hebben sportverenigingen hun buitenaccommodatie opengesteld voor andere gebruikers dan hun leden.

Ondanks dat per 1 juli 2020 de binnensportaccommodaties weer open mochten, zijn niet alle gemeentelijke beheerde binnensportaccommodaties meteen opengegaan. 37 procent van de gemeenten gaf ten tijde van het onderzoek aan nog te bekijken welke gemeentelijk beheerde binnensportaccommodaties open kunnen.

In de helft van de gemeenten zijn zowel de binnenzwembaden als de buitenzwembaden open voor recreatief zwemmen. Een minderheid van de gemeenten met een officiële buitenzwemplek heeft ten tijde van het onderzoek te maken met problemen bij deze zwemplekken door de coronacrisis. Gemeenten waar in juni 2020 geen maatregelen werden getroffen, waren ook niet van plan om in de zomermaanden wel maatregelen te treffen.

Bewegingsonderwijs en sportstimuleringsactiviteiten

Het bewegingsonderwijs is bij 44 procent van de gemeenten op alle basisscholen hervat. Eind juni/halverwege juli geeft de helft van de gemeenten aan dat bij hen in de gemeente in de zomer (2020) sportkampen worden georganiseerd onder de voorwaarde dat wordt voldaan aan de algemene geldende (landelijke) coronamaatregelen. 31 procent van de gemeenten geeft aan dat zij in de zomer (2020) (veel) meer sportstimuleringsactiviteiten aanbieden in vergelijking met vorige zomer (2019).

1. Achtergrond

De coronapandemie heeft invloed op tal van sectoren. De sport vormt hierop geen uitzondering. Met de monitor Sport en corona geeft het Mulier Instituut inzicht in de impact van de coronapandemie en gerelateerde coronamaatregelen op de sportsector. Naast de algemene monitor Sport en corona verricht het Mulier Instituut ook deelstudies om inzicht te krijgen in onderdelen van de sportsector. Zo ook naar de aanpassingen in het lokale sportbeleid als mede de ervaringen van sportambtenaren met de vanuit het Rijk opgelegde coronamaatregelen. De gemeenten zijn namelijk aangewezen als lokale uitvoerders van de afspraken die door het kabinet op landelijk niveau gemaakt worden, ook waar het gaat om coronamaatregelen voor de sport (o.a. protocol Verantwoord Sporten). Dit betekent onder andere dat de uitvoering van de steunmaatregelen grotendeels is neergelegd bij de gemeenten. De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)¹ en het steunpakket van 110 miljoen voor sportverenigingen zijn twee van deze steunmaatregelen. Daarnaast moeten de gemeenten op lokaal niveau invulling geven aan toezicht en handhaving van de coronamaatregelen.

Om te onderzoeken hoe gemeentelijke sportafdelingen omgaan met de coronamaatregelen en de gedelegeerde taken vanuit de Rijksoverheid, voeren we periodiek metingen uit via het panel van Vereniging Sport en Gemeenten (VSG). Begin april 2020 is een eerste peiling uitgezet onder sportambtenaren bij gemeenten om inzicht te krijgen in hoe de gemeentelijke sportafdelingen in de beginfase hebben ingespeeld op de coronamaatregelen die in maart zijn afgekondigd. Uit deze peiling wordt duidelijk dat gemeenten in de beginfase, na het aankondigen van de coronamaatregelen, nog aan het zoeken waren naar de wijze waarop invulling te geven aan het sportbeleid. Dit uit zich onder andere in de mate waarin gemeenten zich beraden op maatregelen of implicaties van de coronacrisis op het sportbeleid nog onvoldoende kunnen inschatten. Inmiddels zijn we een paar maanden verder, is wellicht meer duidelijk over eventuele aanpassingen in het sport- en beweegbeleid en de wijze waarop de gemeenten zijn omgegaan met de coronamaatregelen. Om inzicht te krijgen in de gevolgen van de coronacrisis op de uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid, is eind juni een tweede peiling uitgezet onder de gemeenten. In dit rapport doen we verslag van deze tweede peiling en nemen we waar relevant de uitkomsten van de eerste peiling mee in de bespreking van de resultaten.

1.1 Doelstelling en aanpak

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de gevolgen van de coronacrisis voor het gemeentelijk sportbeleid in Nederland. Dit onderzoek is onderdeel van de monitor Sport en corona² die door het Mulier Instituut in opdracht van de uitvoeringsalliantie VWS, NOC*NSF en VSG wordt uitgevoerd. Voor deze monitor wordt onder andere onderzoek verricht naar de situatie bij buurtsportcoaches, sportverenigingen, andere sportaanbieders en evenementenorganisatoren, en wordt de bevolking ondervraagd over veranderingen in het sport- en beweeggedrag. De eerste monitor Sport en corona³ is op 2 juli 2020 aangeboden aan de Tweede Kamer. Deze monitor biedt een eerste inzicht in de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. In deze studie is in het bijzonder aandacht voor de financiële gevolgen die de sportsector ondervindt als gevolg van de maatregelen. De monitor Sport en corona is de

¹ Zelfstandigen kunnen voor een periode van drie maanden aanvullende inkomensondersteuning krijgen voor levensonderhoud (Rijksoverheid, 2020c). Deze vult het inkomen aan tot het sociaal minimum en hoeft niet terug betaald te worden.

² Meer informatie over de monitor is te vinden op <https://www.mulierinstituut.nl/actueel/wat-betekenen-de-coronamaatregelen-voor-sport-en-bewegen/>

³ Poel, H. van der & Pulles, I. (Reds.) (2020). [Monitor Sport en corona](#). Utrecht: Mulier Instituut.

eerste overzichtsstudie in een serie monitorrapportages die het Mulier Instituut uitbrengt, waarin de gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector gevolgd worden.

Van eind juni tot halverwege juli hebben wij een online vragenlijst uitgezet onder het gemeentepanel van VSG. Deze vragenlijst is in samenwerking met VSG samengesteld en is te vinden in bijlage 1. De vragenlijst bevat veel open vragen. We hebben bewust gekozen voor open vragen, omdat we in deze nieuwe situatie niet goed in staat waren om in te schatten wat er allemaal speelt binnen gemeenten. Open vragen geven gemeenten meer vrijheid in het beantwoorden van de vragen. In 147 gemeenten (van de 355 gemeenten) is de online vragenlijst ingevuld door de verantwoordelijke van de sportafdeling. VSG heeft deze gemeenten via de mail uitgenodigd om mee te doen aan het onderzoek. De verzamelde data zijn gewogen naar stedelijkheid van gemeenten en vormen een goede afspiegeling van de Nederlandse gemeenten. Alle resultaten in dit rapport zijn op basis van de verzamelde data tenzij anders weergegeven met een bronvermelding. Bij het weergeven van de resultaten wordt gebruikgemaakt van een vijfdeling in categorieën op basis van stedelijkheid en een vierdeling in categorieën op basis van gemeentegrootte. Bij stedelijkheid bestaan de categorieën uit: zeer sterk stedelijke gemeenten, sterk stedelijke gemeenten, matig stedelijke gemeenten, weinig stedelijke gemeenten en niet stedelijke gemeenten. De gemeentegrootte wordt bepaald op basis van aantal inwoners en bestaat uit deze vier categorieën: gemeenten met maximaal 20.000 inwoners, gemeenten met 20.000 tot 50.000 inwoners, gemeenten met 50.000 inwoners tot 100.000 inwoners en gemeenten met 100.000 of meer inwoners.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de informatieverstrekking van de landelijke instanties naar de gemeenten en van de gemeenten naar de sportaanbieders beschreven. In hoofdstuk 3 volgen de knelpunten rondom de uitvoering van het steunpakket voor sportverenigingen van de Rijksoverheid en aanvullende maatregelen van de gemeenten. In hoofdstuk 4 worden de problemen en structurele wijzigingen op beleidsthema's in het sport- en beweegbeleid van de gemeenten gepresenteerd en in hoofdstuk 5 worden de maatregelen rondom buiten- en binnensportaccommodaties beschreven. In hoofdstuk 6 komt de hervatting van het bewegingsonderwijs aan bod en wordt ingegaan op sportstimuleringsactiviteiten. Ten slotte volgen in hoofdstuk 7 de conclusies van deze studie.

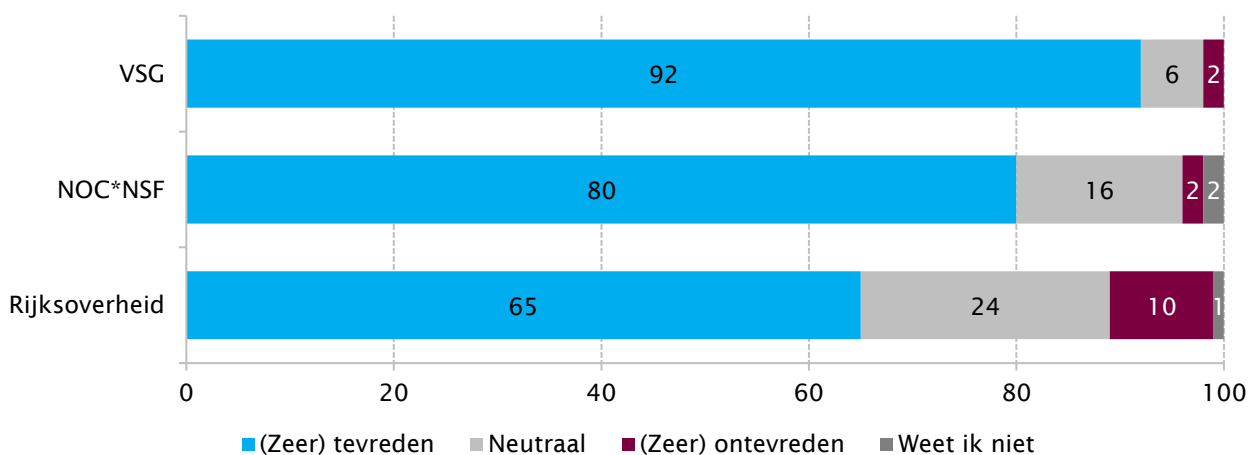
2. Informatievoorziening

In dit hoofdstuk wordt de tevredenheid met de informatievoorziening rondom de coronamaatregelen voor sport en bewegen vanuit de landelijke instanties VSG, NOC*NSF en de Rijksoverheid naar de gemeenten in kaart gebracht. Daarnaast wordt ingegaan op de informatievoorziening vanuit de gemeenten naar de sportaanbieders. Tot slot wordt de omgang en tevredenheid van de gemeenten met het protocol Verantwoord Sporten beschreven.

2.1 Informatievoorziening vanuit VSG, NOC*NSF en de Rijksoverheid naar de gemeente

Het merendeel van de gemeenten is tevreden met de informatie over de coronamaatregelen voor sport en bewegen vanuit de landelijke instanties VSG, NOC*NSF en de Rijksoverheid. Negen op de tien gemeenten (92%) zijn (zeer) tevreden met de informatieverstrekking vanuit VSG (figuur 2.1). Met de informatieverstrekking vanuit NOC*NSF zijn acht op de tien gemeenten (80%) (zeer) tevreden. Gekeken naar de drie landelijke instanties zijn de gemeenten in verhouding het minst tevreden met de informatieverstrekking vanuit de Rijksoverheid. Twee derde van de gemeenten is (zeer) tevreden met de informatieverstrekking vanuit de Rijksoverheid en 10 procent van de gemeenten is (zeer) ontevreden over de informatieverstrekking vanuit de Rijksoverheid. Aan gemeenten die ontevreden zijn is gevraagd om toe te lichten waarom zij ontevreden zijn. Een aantal gemeenten is ontevreden met de informatieverstrekking vanuit de Rijksoverheid omdat *'de informatie te algemeen is'*, *'weinig concrete uitwerking bevat'* en *'veel zaken onaangekondigd bij de gemeente worden neergelegd'* (niet in figuur).

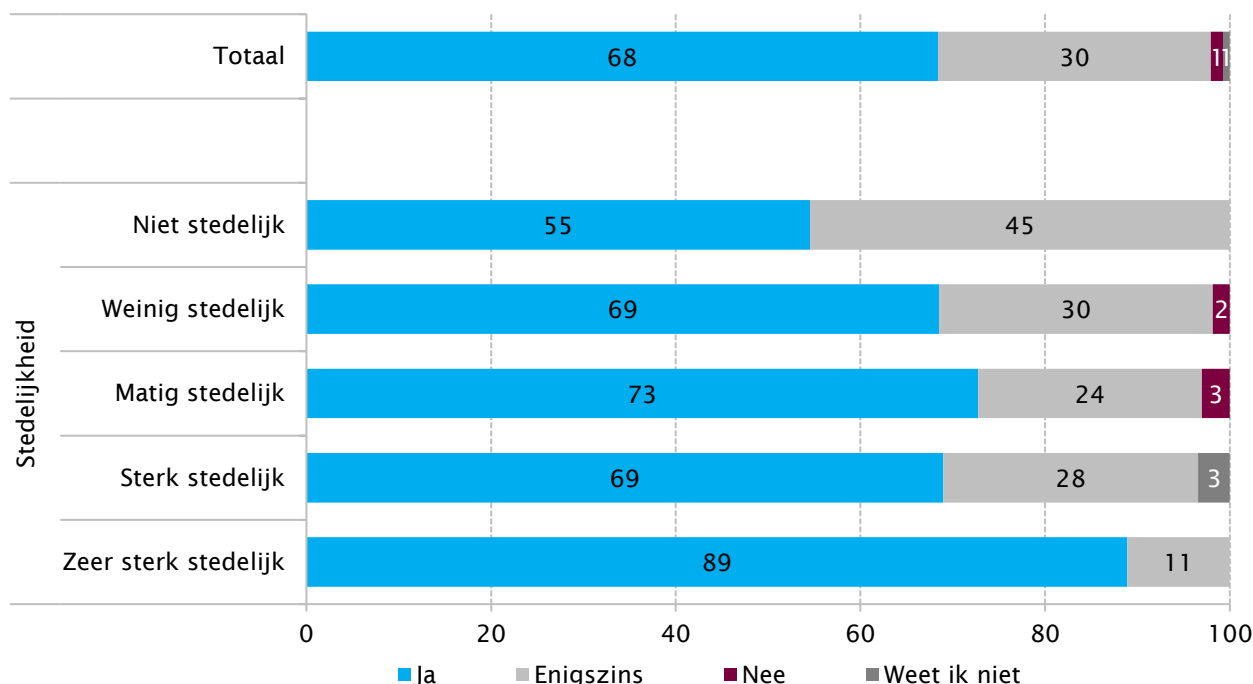
Figuur 2.1 Tevredenheid met de informatieverstrekking over de coronamaatregelen voor sport en bewegen vanuit VSG, NOC*NSF en de Rijksoverheid volgens gemeenten (in procenten, n=147)

2.2 Informatieverstrekking vanuit de gemeente naar sportaanbieders

Zeven op de tien gemeenten (68%) geven aan in staat te zijn om alle vragen van sportaanbieders rondom de coronamaatregelen te beantwoorden (figuur 2.2). De sterk stedelijke gemeenten (89%) geven vaker aan alle vragen te kunnen beantwoorden dan de niet stedelijke gemeenten (55%). Hetzelfde geldt voor grote gemeenten (100.000 of meer inwoners, 86%) vergeleken met kleine gemeenten (tot 20.000 inwoners, 63%, niet in figuur).

Figuur 2.2 De mate waarin gemeenten zichzelf in staat achten om alle vragen van sportaanbieders rondom de coronamaatregelen te beantwoorden, totaal en naar stedelijkheid (in procenten, n=147)

Vervolgens is aan de gemeenten gevraagd om toe te lichten wat zij hebben gedaan om de vragen van sportaanbieders zo goed mogelijk te beantwoorden. Uit deze open vraag blijkt dat een deel van de gemeenten een extra pagina over corona heeft aangemaakt op de gemeentewebsite of een geheel nieuwe website over corona heeft ontwikkeld. Andere gemeenten hebben een speciaal emailadres en/of telefoonnummer aangemaakt voor alle vragen over de coronamaatregelen met betrekking tot sport en bewegen, zoals deze gemeente aangeeft: *‘Met enige regelmaat [stuurden wij in deze periode] een mailing naar sportverenigingen en sportaanbieders waarin o.a. speciaal voor dit doel een telefoonnummer en mailadres stond waar zij met vragen en opmerkingen terecht konden’*. Gemeenten hebben daarnaast extra personeel ingezet, een contactpersoon en/of werkgroep aangesteld om alle vragen te beantwoorden. Een gemeente meldt bijvoorbeeld dat *‘er een werkgroep [is] opgericht waarbij allerlei disciplines, zoals handhaving, juristen en beleid, vertegenwoordigd waren. Aan de hand van de noodverordening en de landelijke protocollen werden vragen hier beoordeeld’*. Een aantal gemeenten heeft gestuurd op het proactief bellen en mailen met verenigingen om ze te informeren over de maatregelen en op de hoogte brengen van verenigingen bij wijzigingen, updates en/of versoepeling van de maatregelen. Een aantal gemeenten benoemt ook de inzet van de buurtsportcoaches en verenigingsondersteuner om alle vragen rondom de coronamaatregelen te beantwoorden. In hoofdstuk 4 komen we terug op de aangepaste werkzaamheden van de buurtsportcoaches.

2.3 Protocol Verantwoord Sporten

Het protocol Verantwoord Sporten⁴ is door NOC*NSF, de sportbonden en VSG samengesteld om richting te geven aan gemeenten en uitvoerende partijen hoe om te gaan met de versoepeling van de maatregelen. Negen op de tien gemeenten (88%) hebben 'de sportaanbieders in hun gemeente geïnformeerd over het protocol Verantwoord Sporten' en 67 procent heeft 'afspraken met sportaanbieders gemaakt op basis van het protocol Verantwoord Sporten' (figuur 2.3). Ongeveer een derde van de gemeenten 'leeft het protocol Verantwoord Sporten precies na' (35%) en eveneens een derde van de gemeenten 'zorgt voor handhaving van het protocol Verantwoord Sporten' (34%). Negen op de tien gemeenten (91%) geven aan dat zij (zeer) tevreden zijn over het protocol Verantwoord Sporten (niet in figuur).

Figuur 2.3 De manier waarop gemeenten omgaan met het protocol Verantwoord Sporten volgens gemeenten (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=147)

⁴ Meer informatie over de inhoud van het protocol Verantwoord Sporten is te vinden op <https://nocnsf.nl/sportprotocol>. Het protocol wordt continue aangepast op basis van de geldende landelijke maatregelen.

3. Steunmaatregelen

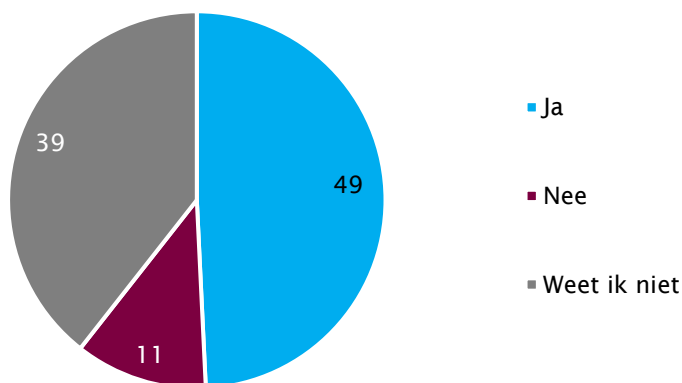
In dit hoofdstuk wordt de uitvoering van de steunmaatregelen voor sport en bewegen door de gemeenten in kaart gebracht. Hierbij wordt eerst ingegaan op de uitvoering van het steunpakket van 110 miljoen voor sportverenigingen van de Rijksoverheid. Daarna wordt beschreven welke sportaanbieders niet in aanmerking komen voor het eerdergenoemde steunpakket van de Rijksoverheid. Tot slot worden de aanvullende maatregelen beschreven die gemeenten hebben ingevoerd/genomen naar aanleiding van de door de Rijksoverheid beschikbaar gestelde gelden voor sportverenigingen.

3.1 Uitvoering steunpakket van de Rijksoverheid

Voor de heropening van de sport voor de jeugd, stelt de Rijksoverheid een steunpakket van 110 miljoen euro beschikbaar voor sportverenigingen. Van dit bedrag wordt 90 miljoen euro in de loop van 2020 aan gemeenten uitgekeerd ter compensatie van de gederfde huuropbrengsten. 20 miljoen euro is beschikbaar voor sportverenigingen die de accommodatie niet huren maar zelf (gedeeltelijk) in bezit hebben en te maken hebben met minimaal 20 procent omzetverlies.

De helft van de gemeenten (49%) acht zichzelf in staat om het hierboven uitgelegde steunpakket van de Rijksoverheid uit te voeren (figuur 3.1). 39 procent van de gemeenten weet niet of zij in staat zijn om het steunpakket voor verenigingen uit te voeren. Aan de gemeenten die niet in staat zijn om het steunpakket uit te voeren, is vervolgens gevraagd om toe te lichten waarom zij hier niet toe in staat zijn. Het merendeel van deze gemeenten geeft aan dat de uitwerking van het steunpakket op het moment van dit onderzoek (eind juni tot halverwege juli) nog niet bekend is. Daarbij wordt aangegeven dat de gemeenten het lastig vinden dat de concrete invulling nog niet bekend is, omdat sportverenigingen wel met vragen bij de gemeenten aankloppen. Een gemeente formuleert dit als volgt: *‘Het duurt wel heel lang voordat de uitwerking duidelijk is terwijl alle verenigingen met smart wachten op de compensatie. Meer en vooral sneller duidelijkheid vanuit het Rijk voorkomt heel veel vragen van sportverenigingen’*.

Figuur 3.1 Het aandeel gemeenten dat zichzelf wel of niet in staat acht om het steunpakket voor sportverenigingen van de Rijksoverheid uit te voeren (in procenten, n=147)

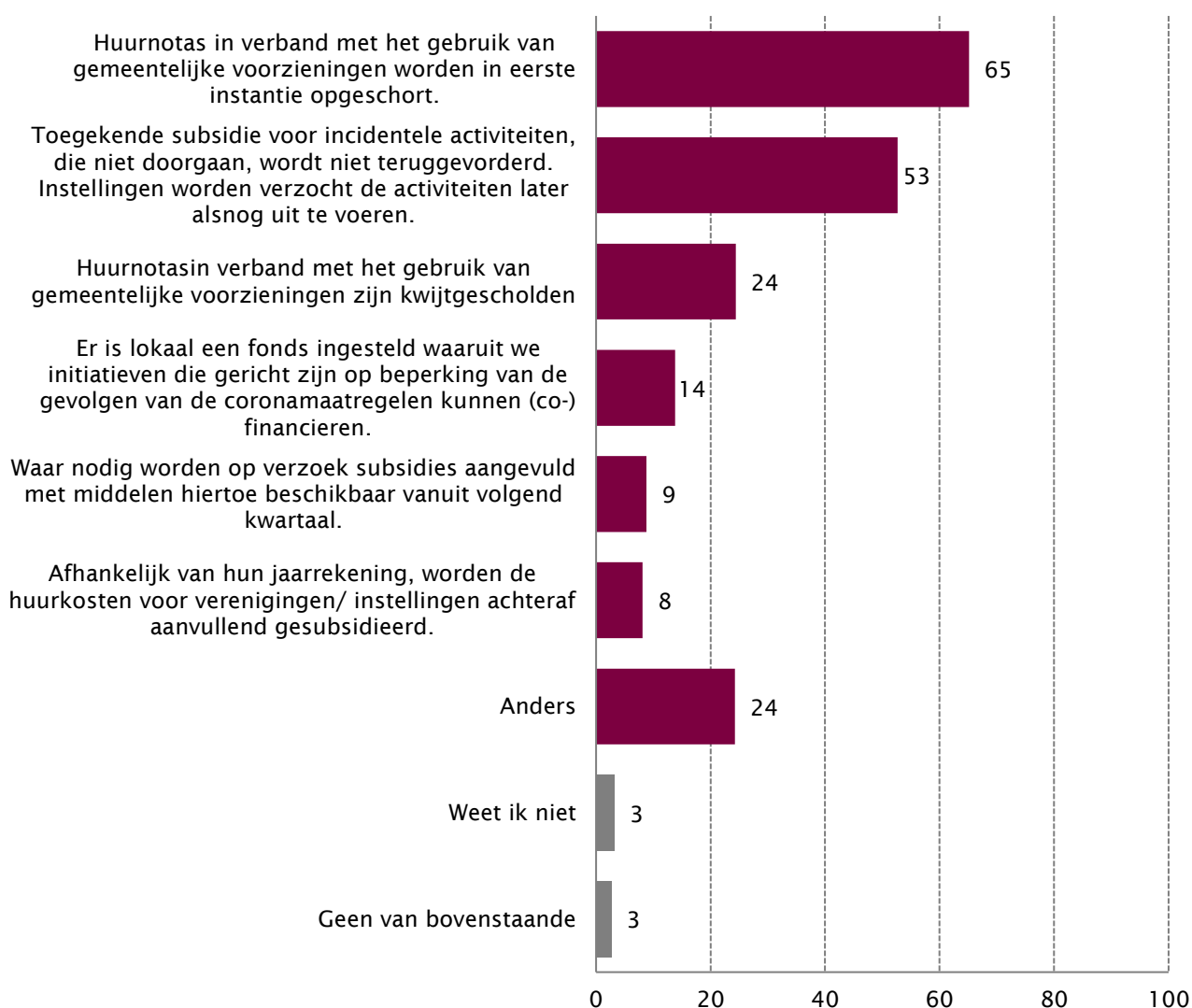
Zeven op de tien gemeenten (69%) weten op het moment van dit onderzoek (eind juni tot halverwege juli) nog niet of er binnen de gemeente ook bepaalde sportaanbieders niet in aanmerking komen voor het steunpakket van de Rijksoverheid (niet in figuur). Dit sluit aan bij de antwoorden op de vorige vraag, omdat de uitwerking van het steunpakket nog niet duidelijk is. 23 procent van de gemeenten denkt dat er sportaanbieders zullen zijn die niet in aanmerking komen voor het steunpakket. De volgende sportaanbieders worden door deze gemeenten genoemd: *‘Aanbieders die een niet-gemeentelijke*

accommodatie huren (zoals van een stichting of commerciële exploitant)', 'commerciële aanbieders', 'topsportverenigingen', 'aanbieders zonder eigen accommodatie', 'ongeorganiseerde sportgroepen', 'kleine verenigingen met eigen accommodatie' en 'zwembaden'.

3.2 Aanvullende maatregelen vanuit de gemeente

Naast het steunpakket van de Rijksoverheid hebben de meeste gemeenten zelf ook aanvullende maatregelen ingevoerd/genomen (of op de planning staan) naar aanleiding van de door de Rijksoverheid beschikbaar gestelde gelden voor sportverenigingen.

Figuur 3.2 Aanvullende maatregelen van de gemeenten in relatie tot de door de Rijksoverheid gestelde gelden voor sportaanbieders volgens gemeenten (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=147)

65 procent van de gemeenten heeft 'de huur van gemeentelijke voorzieningen in eerste instantie opgeschort' (figuur 3.2). De helft van de gemeenten (53%) 'vordert toegekende subsidies niet terug en vraagt de instellingen om de activiteiten later alsnog uit te voeren'. De zeer sterk stedelijke gemeenten (78%) benoemen 'het niet terugvorderen van subsidies' vaker dan matig stedelijke gemeenten (39%) en weinig stedelijke gemeenten (46%, niet in figuur). Dit geldt ook voor de grote gemeenten (100.000 of meer inwoners, 80%) vergeleken met de kleine gemeenten (minder dan 20.000 inwoners, 48%). Deze ondersteuning sluit aan bij een behoefte van sportverenigingen. In de coronapeiling van april 2020 onder

verenigingen gaven twee op de tien verenigingen aan behoefte te hebben aan ondersteuning van de Rijksoverheid, gemeente, sportbond of andere organisatie om de vereniging overeind te houden (Hoeijmakers & Van Kalmthout, 2020).

Bij 'anders' zijn verschillende aanvullende maatregelen ingevuld. Sommige gemeenten benoemen dat *'het nog niet duidelijk is welke aanvullende maatregelen zij nemen'* of *'ze zijn als gemeente nog in afwachting'*. Enkele gemeenten geven aan *'dat zij bij een toegekende subsidie de onvermijdelijke kosten vergoeden, maar de niet gemaakte kosten terugvorderen'*. Verder wordt door een aantal gemeenten *'uitstel van betaling'* als aanvullende maatregel genoemd.

4. Aanpassingen in het sport- en beweegbeleid

In dit hoofdstuk worden de aanpassingen in het sport- en beweegbeleid van gemeenten in kaart gebracht. Hierbij wordt ingegaan op de aangepaste werkzaamheden van de buurtsportcoaches, stimulering van sporten en bewegen in de openbare ruimte, de inzet van subsidiegelden voor andere doeleinden en verwachte problemen en structurele wijzigingen op beleidsthema's in het sport- en beweegbeleid van gemeenten.

4.1 Aanpassing taken buurtsportcoaches

Drie kwart van de gemeenten (73%) heeft 'de taken van de buurtsportcoaches aangepast na de coronamaatregelen', 22 procent van de gemeenten hebben 'de taken niet aangepast' en de overige gemeenten weten het niet of geven aan geen buurtsportcoaches te hebben (niet in figuur). Buurtsportcoaches geven zelf ook aan dat zij hun werkzaamheden hebben moeten aanpassen door de coronamaatregelen. Dit deden ze door 'taken op te pakken waar ze anders niet/nauwelijks aan toe komen' (67%; denk aan doorontwikkeling van projecten), 'reguliere taken te doen op een aangepaste manier' (57%; denk aan digitale beweglessen), 'werk voor te bereiden' (49%) en 'heel andere werkzaamheden uit te voeren' (43%; denk aan kinderopvang), zo blijkt uit een peiling onder buurtsportcoaches in april 2020 (Van Stam & Heijnen, 2020).

Vervolgens is aan de gemeenten gevraagd die hebben aangegeven dat de taken van de buurtsportcoaches zijn aangepast, op welke manier zij de buurtsportcoaches hebben ingezet. Het grootste deel van de gemeenten geeft aan dat de werkzaamheden na invoering van de coronamaatregelen zich meer op sportaanbieders hebben gericht en dat hield met name in dat de buurtsportcoaches als aanspreekpunt en verenigingsondersteuner voor sportaanbieders zijn ingezet. In de vorige coronapeiling eind maart/begin april 2020 gaf drie kwart van de gemeenten (72%) aan dat verenigingen zich hebben gemeld met problemen als gevolg van de coronamaatregelen (Hoekman, 2020). Op het gebied van verenigingsondersteuning worden ook zaken genoemd als '*het helpen met het organiseren van alternatief aanbod*', '*opstarten van activiteiten voor niet-leden*' en '*helpen met opstarten van de sport*'. Uit onderzoek met de werkgevers van de buurtsportcoaches⁵ blijkt dat ook zij vinden dat de rol van de buurtsportcoach als verenigingsondersteuner belangrijker werd in de coronatijd (Van Stam & Heijnen, 2020).

Uit de vorige coronapeiling eind maart/begin april 2020 kwam naar voren dat nagenoeg alle gemeenten de sportstimuleringsactiviteiten hadden stopgezet, maar dat drie kwart van gemeenten met name online alternatieve activiteiten had opgezet om burgers toch te laten sporten en bewegen (Hoekman, 2020). Naast de inzet op verenigingsondersteuning geven de gemeenten aan dat de buurtsportcoaches zijn ingezet op digitale sportstimulering, zoals deze gemeente: '*De buurtsportcoaches zijn ingezet om digitale sportstimuleringsprojecten op te zetten mede in combinatie met het onderwijs*'. Verder geeft een aantal gemeenten aan dat de buurtsportcoaches een rol hebben gespeeld bij toezicht en handhaving van coronaprotocollen of dat de buurtsportcoaches in de eerste periode van coronamaatregelen zijn ingezet bij scholen ter ondersteuning van de noodopvang.

⁵ In dit onderzoek zijn drie gemeenten als werkgevers van buurtsportcoaches geïnterviewd. Daarnaast zijn de werkgevers gemeentelijke sportbedrijven, provinciale sportservicebureaus, sportorganisaties of verenigingen, een commercieel bedrijf en een welzijnsorganisatie.

4.2 Stimulering sporten en bewegen in de openbare ruimte

Door het stilleggen van de georganiseerde sport, was sporten en bewegen in de openbare ruimte de enige mogelijkheid voor gemeenten om iets met sportstimulering te doen. Zeven op de tien gemeenten (70%) hebben in de periode van april tot en met juni 2020 extra aandacht besteed aan het stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte (niet in figuur). Aan de gemeenten die extra aandacht hebben besteed aan het stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte is gevraagd of ze van plan zijn om dit te blijven stimuleren in de toekomst. Een groot deel van de gemeenten is van plan om de stimulering van sporten en bewegen in de openbare ruimte door te zetten, maar dat komt ook mede doordat een deel van de gemeenten deze stimulering sowieso al had vastgelegd in het lokaal sportakkoord en/of sportbeleid. Een aantal andere gemeenten is van plan om de stimulering door te zetten doordat het sporten en bewegen in de openbare ruimte tijdens de coronamaatregelen volgens hen positief heeft uitgepakt en nieuwe initiatieven zijn ontstaan: *‘Ja, positief verrast door alle initiatieven in de buitenruimte [...] lijkt me zeker ook blijvend voor de toekomst’*. Een aantal gemeenten zegt niet door te gaan met de stimulering van sporten en bewegen in de openbare ruimte of het nog niet te weten, omdat het afhankelijk is van de behoefte van sportaanbieders en sporters.

4.3 Inzet subsidiegelden voor andere doeleinden

In de vorige coronapeiling eind maart/begin april 2020 heeft geen enkele gemeente aangegeven dat de subsidies aan sportstimuleringsactiviteiten per direct zijn stopgezet. Bij de helft van de gemeenten werd besloten dat de subsidies gewoon bleven doorlopen, 21 procent had op dat moment nog geen besluit genomen en bij 3 procent werden de subsidies waar mogelijk gekort (Hoekman, 2020).

Ook uit de huidige peiling blijkt dat de subsidieverstrekking bij gemeenten is doorgegaan. Wel heeft 8 procent van de gemeenten de subsidies anders ingezet dan oorspronkelijk was bedoeld (niet in figuur). De gemeenten die subsidiegelden wel ergens anders voor hebben ingezet, geven uiteenlopende antwoorden op de vraag op welke manier ze deze subsidiegelden hebben ingezet. De subsidiegelden zijn *‘gebruikt voor het aangepaste programma tijdens de coronacrisis’*, *‘extra zomereactiviteiten voor de jeugd en sportstimuleringsbudget’*, *‘promotie en communicatiemiddelen om lid te blijven van je sportclub’*, *‘sport- en spelpakketten voor kinderen uit gezinnen met kleine beurs (aanmelding gezinnen via JeugdSportfonds)’* en *‘subsidie voor sportevenement [die vrij is gevallen] wordt ingezet om corona effecten in de sportbranche mede te ondervangen’*. Vier op de tien gemeenten (44%) hebben *‘geen subsidiegelden binnen het sportprogramma ingezet voor andere doeleinden’*. Voor drie op de tien gemeenten (30%) geldt dat zij *‘geen subsidiegelden over hebben om ergens aan te besteden’* en de overige gemeenten weten het niet.

4.4 Verwachte problemen en structurele wijzigingen op beleidsthema's

Aan de gemeenten is eerst gevraagd op welke beleidsthema's in het sport- en beweegbeleid de aankomende periode problemen worden verwacht en vervolgens is gevraagd op welke beleidsthema's de coronamaatregelen zullen leiden tot structurele wijzigingen. Naast het aangeven van de beleidsthema's zijn de gemeenten ook gevraagd om toelichting te geven over de problemen en structurele wijzigingen die zij verwachten. In de beginfase, na het aankondigen van de eerste coronamaatregelen, was het voor gemeenten zoeken naar de wijze waarop invulling te geven aan het sportbeleid. Dit uit zich onder andere in de mate waarin gemeenten zich beraden op maatregelen of implicaties van de coronacrisis op het sportbeleid nog onvoldoende kunnen inschatten (Hoekman, 2020). In de huidige peiling zijn gemeenten beter in staat om in te schatten wat de consequenties van de coronacrisis zijn voor de korte en lange termijn.

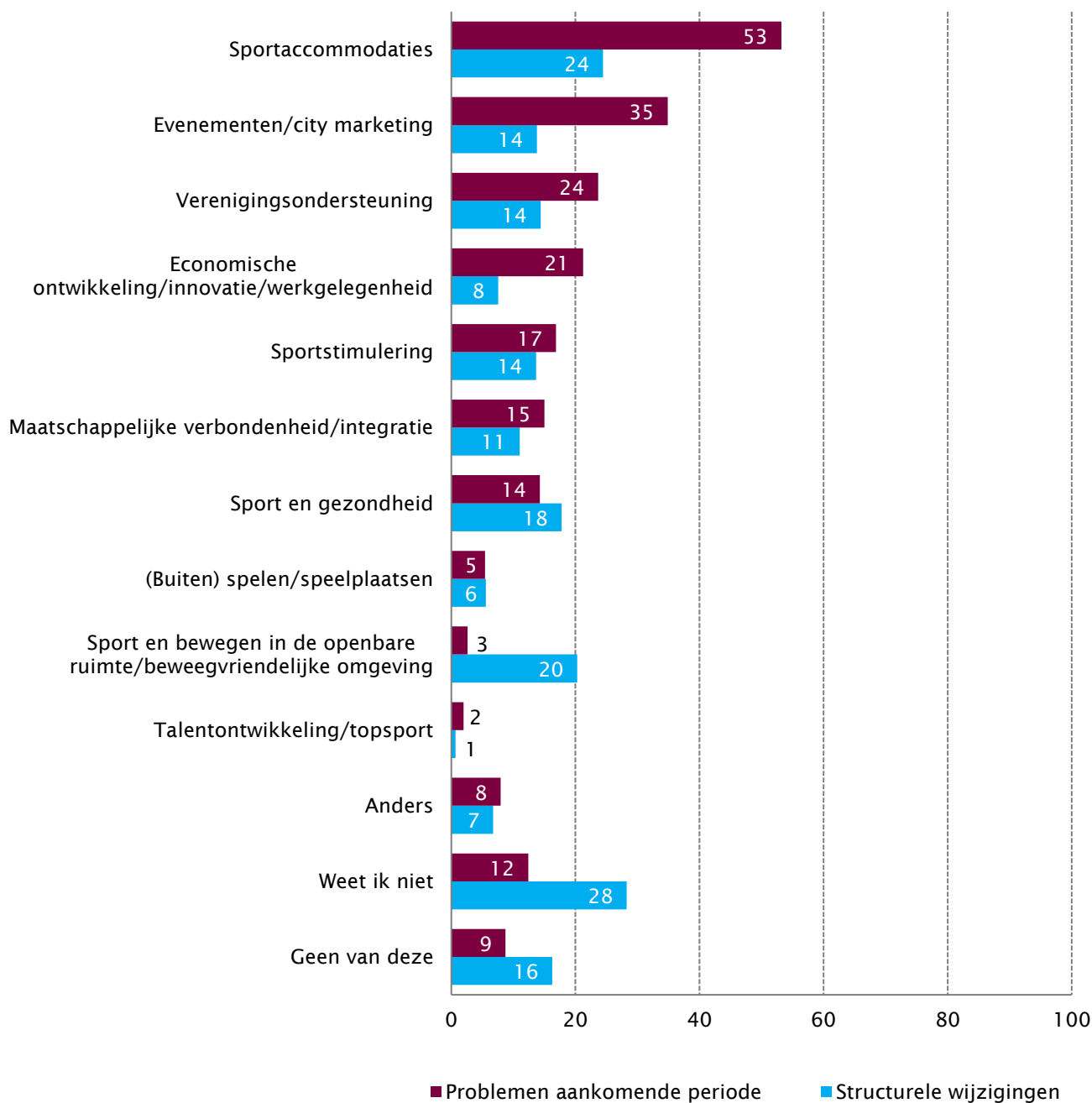
Verwachte problemen aankomende periode

Uit de vorige coronapeiling eind maart/begin april 2020 kwam naar voren dat zes op de tien gemeenten knelpunten ervaarden in de uitvoering van het lokale sport- en beweegbeleid als gevolg van de coronamaatregelen. Onder andere de ontwikkeling en uitvoering van lokale sportakkoorden ondervonden hinder van de coronamaatregelen (Hoekman, 2020). In de huidige peiling lijken meer gemeenten de aankomende periode (de periode na 1 juli 2020) problemen te verwachten. De helft van de gemeenten (53%) verwacht de aankomende periode problemen op het beleidsthema 'sportaccommodaties' (figuur 4.1). Dit percentage ligt hoger onder de niet-stedelijke gemeenten (65%) dan onder de sterk stedelijke gemeenten (33%, niet in figuur). Volgens de gemeenten die problemen verwachten op dit thema, liggen de problemen vooral op financieel gebied zoals *'verenigingen die de huur niet kunnen betalen'*, *'derving van de inkomsten'*, *'toegenomen schoonmaakkosten'* en/of *'geplande verbouwingen die onder druk komen te staan'*. Een gemeente meldt over het laatste punt het volgende: *'[Er liggen] plannen voor nieuwbouw en/of renovatie van enkele sportaccommodaties maar gezien de huidige financiële situatie is de kans aanwezig dat deze plannen opgeschoven of geannuleerd worden'*. 9 procent van de gemeenten verwacht op geen van de genoemde beleidsthema's binnen het sport- en beweegbeleid de aankomende periode problemen en 12 procent van de gemeenten weet het niet.

Een derde van de gemeenten (35%) verwacht de aankomende periode problemen op het beleidsthema 'evenementen/city marketing'. Dit percentage ligt hoger onder grote gemeenten (100.000 of meer inwoners, 42%) en middelgrote gemeenten (50.000 tot 100.000 inwoners, 59%) dan onder kleine gemeenten (tot 20.000 inwoners, 24%). De problemen hebben volgens deze gemeenten met name te maken met *'het verbod op evenementen door de coronamaatregelen'*, *'kosten die wel zijn gemaakt'* en *'inkomsten die worden misgelopen'*. Verder noemen enkele gemeenten dat het nog onzeker is of de evenementen in de toekomst wel kunnen doorgaan mede door de afhankelijkheid van sponsors, vrijwilligers, deelnemers en bezoekers: *'Vanwege corona [is] veel onduidelijkheid over het voortbestaan van vrijwilligersorganisaties die zorgdragen voor veel evenementen'*.

Een kwart van de gemeenten (24%) verwacht de aankomende periode problemen op het beleidsthema 'verenigingsondersteuning'. Deze gemeenten verwachten dat *'de capaciteit bij verenigingen onder druk komt te staan'*, *'de aanwas van nieuwe leden achter zal blijven'*, *'financiële problemen zullen ontstaan'* en dat *'verenigingen mogelijk te maken krijgen met een terugloop in sponsorinkomsten'*. Sommige gemeenten verwachten dat de vraag naar ondersteuning van verenigingen in de aankomende periode groter zal worden. De financiële problemen werden ook al duidelijk uit de vorige coronapeiling eind maart/begin april 2020. Toen bleek dat bij 39 procent van de gemeenten één of meer verenigingen zich hadden gemeld omdat ze de huur niet konden voldoen (Hoekman, 2020). Het sluit ook aan bij de coronapeiling onder sportverenigingen, waaruit bleek dat in april 2020 vier op de tien sportverenigingen in Nederland zich (ernstige) zorgen maakten over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging. De sportverenigingen maakten zich met name zorgen over verlies van leden/vrijwilligers en inkomstenderving (Hoeijmakers & Van Kalmthout, 2020).

Figuur 4.1 Verwachte problemen in aankomende periode (de periode na 1 juli 2020) en structurele wijzigingen op beleidsthema's in het sport- en beweegbeleid in de gemeente volgens gemeenten (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=147)

Structurele wijzigingen

Eind maart/begin april 2020 vond 73 procent van de gemeenten het nog te vroeg om te zeggen of de coronacrisis zou gaan leiden tot mogelijke bezuinigingen op het sportbeleid (Hoekman, 2020). In de huidige peiling is naast de problemen in de aankomende periode aan de gemeenten gevraagd op welke beleidsthema's binnen het sport- en beweegbeleid zij structurele wijzigingen verwachten door de coronamaatregelen. Een kwart van gemeenten (24%) verwacht dat de coronamaatregelen zullen leiden tot structurele wijzigingen op het beleidsthema 'sportaccommodaties' (figuur 4.1). Dit percentage ligt hoger onder grote gemeenten (100.000 of meer inwoners, 40%) dan onder kleine gemeenten (tot 20.000 inwoners, 12%). De gemeenten verwachten problemen op het gebied van inrichting en gebruik van de accommodaties vanwege de anderhalvemetermaatregel en de eisen en normen die worden gesteld met

betrekking tot de ventilatie en hygiëne. Verder worden wederom de financiële effecten genoemd zoals *'bezuinigingen'* of *'het uitstellen van een verbouwing'*. Eén gemeente heeft hoop op een positieve structurele wijziging: *'Door corona zijn sportaccommodaties breder gebruikt. Ook door andere sport- en beweegaanbieders dan gebruikelijk. Het zou mooi zijn als dit in de toekomst zo blijft. Multifunctioneel gebruik van accommodaties juichen wij toe'*.

Een vijfde van de gemeenten (20%) verwacht structurele wijzigingen op het beleidsthema 'sport en bewegen in de openbare ruimte/beweegvriendelijke omgeving'. Meerdere gemeenten geven aan dat het belang van sporten en bewegen in de openbare ruimte tijdens de coronacrisis groter is geworden. De behoefte onder inwoners om te sporten en bewegen in de openbare ruimte is toegenomen en ook meer sportaanbieders zijn activiteiten gaan aanbieden in de openbare ruimte. Een gemeente zegt hier het volgende over: *'Corona met al z'n negatieve gevolgen heeft voor ons wel een andere kijk gebracht op sporten en bewegen in de openbare ruimte. Dat gratis advies nemen wij ter harte en we gaan kijken wat we hiermee kunnen doen'*.

18 procent van de gemeenten verwacht structurele wijzigingen op het beleidsthema 'sport en gezondheid'. Dit percentage ligt hoger onder grote gemeenten (100.000 inwoners of meer, 35%) dan onder kleine gemeenten (tot 20.000 inwoners, 12%). Deze gemeenten zien op dit beleidsthema vooral een positieve structurele wijziging, want meerdere gemeenten benoemen dat er meer aandacht voor sport en gezondheid is ontstaan tijdens de coronacrisis. Volgens deze gemeenten kan daardoor ook meer ingezet worden op preventie, zoals deze gemeente beschrijft: *'[Er is] steeds meer aandacht voor sport en gezondheid, met name vanuit de preventieve kracht [van sport]. Landelijk extra middelen en een impuls zou wenselijk zijn om in de toekomst beter bestand te zijn tegen een dergelijke pandemie'*.

5. Gebruik van en handhaving bij sportaccommodaties

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het gebruik van en de handhaving bij sportaccommodaties. Hierbij wordt eerst aandacht besteed aan toezicht en handhaving bij buitensportaccommodaties en het openbaar gebruik van sportparken. Vervolgens wordt beschreven hoe binnensportaccommodaties hun aanbod naar buiten hebben gebracht en hoe de gemeente omging met de openstelling van de binnensport per 1 juli 2020. Tot slot wordt ingegaan op de openstelling van zwembaden en de problemen en getroffen maatregelen bij officiële buitenzwemplekken.

5.1 Buitensportaccommodaties

De buitensportaccommodaties zijn vanaf 11 mei 2020 weer voor iedereen geopend. Daarbij geldt wel dat voldaan moet worden aan de uitgevaardigde richtlijnen en het protocol Verantwoord Sporten. Aan gemeenten is de taak toegewezen om toe te zien op een verantwoorde openstelling van buitensportaccommodaties. Uit deze peiling blijkt dat negen op de tien gemeenten (88%) afspraken hebben gemaakt met sportverenigingen over toezicht en handhaving van de coronamaatregelen op de buitensportaccommodaties. Vervolgens is gevraagd in welke mate handhaving plaatsvindt op buitensportaccommodaties met betrekking tot het naleven van de coronamaatregelen door sportverenigingen en hun leden. Bij het merendeel van de gemeenten (83%) gaat het om gemiddelde handhaving van de coronamaatregelen. Geen enkele gemeente geeft aan dat sprake is van strenge handhaving.

Aan de gemeenten die afspraken hebben gemaakt met sportverenigingen over toezicht en handhaving van de coronamaatregelen, is gevraagd welke afspraken zij hebben gemaakt. Op deze open vraag geeft een groot deel van de gemeenten aan dat verenigingen zelf verantwoordelijk zijn voor toezicht en handhaving van de coronamaatregelen. Een gemeente zegt hier het volgende over: *'[De] vereniging [is] zelf verantwoordelijk voor naleving van de regels. We hebben wel geholpen bij het controleren van de protocollen en het geven van advies hierover'*. Een deel van de gemeenten heeft buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's) ingezet om te controleren bij de sportverenigingen. Bij de ene gemeente is die controle regelmatig en bij de andere gemeente incidenteel. Andere afspraken die door gemeenten zijn gemaakt, hadden vaak te maken met *'het aanstellen van een corona-coördinator'* en *'het aanleveren van een plan van aanpak/protocol bij het opstarten van de sport'*. Sommige gemeenten hebben geen afspraken gemaakt met sportverenigingen, maar ze gewezen op de protocollen.

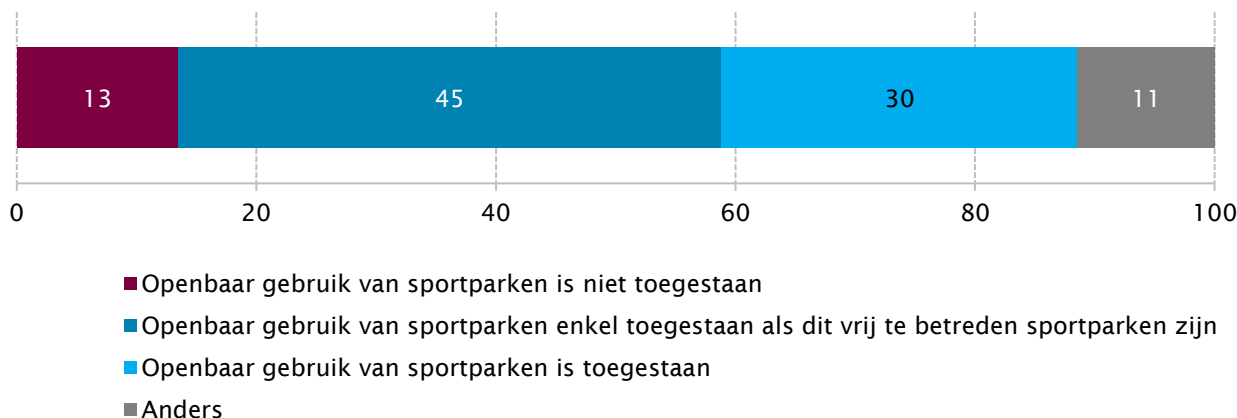
Openbaar gebruik van sportparken

In de eerste coronapeiling onder gemeenten eind maart/begin april 2020 gaf 82 procent van de gemeenten aan dat openbaar gebruik van sportparken op dat moment niet was toegestaan. Daarnaast had 42 procent van de gemeenten specifieke maatregelen getroffen voor het recreatief gebruik van de sportparken door de burger (Hoekman, 2020). Uit de huidige peiling (eind juni tot halverwege juli) blijkt dat het openbaar gebruik van sportparken (weer) in grotere mate is toegestaan. Drie kwart van de gemeenten meldt dat dit is toegestaan, bij 13 procent van de gemeenten is dit niet toegestaan (figuur 5.1). Deze verandering ten opzichte van de vorige peiling sluit aan bij de mogelijkheden tot verruiming van openstelling van de sportparken binnen de coronamaatregelen.

Aan de gemeenten waar het openbaar gebruik (nog) niet is toegestaan, is gevraagd wat de reden hiervoor is. Een aantal gemeenten geeft aan dat sportparken ook voor de coronacrisis niet werden opengesteld voor openbaar gebruik in verband met vandalisme. Ook noemen enkele gemeenten dat toezicht en handhaving van de coronamaatregelen bij openbaar gebruik niet mogelijk is.

Daarnaast wordt de eigen verantwoordelijkheid van de vereniging benoemd door een gemeente: *‘Wij verhuren sportparken aan specifieke verenigingen [...]. Zij bepalen wat er op deze sportparken gebeurt. De jeugd mag hier gerust buiten gebruikstijden van de vereniging een balletje trappen, zolang er niets vernield wordt. De parken in onze gemeente zijn over het algemeen niet afgesloten’.*

Figuur 5.1 Openstelling openbare sportparken voor recreatief gebruik (bijvoorbeeld door jeugd die een balletje komt trappen) volgens gemeenten (in procenten, n=147)

In april 2020 vroeg het kabinet aan de gemeenten om sportactiviteiten via buurtsportcoaches en/of via verenigingen te faciliteren en te organiseren zodat zoveel mogelijk kinderen en jongeren de kans krijgen om mee te doen, dus ook de niet-leden van een vereniging. Negen op de tien gemeenten (91%) geven aan dat sportverenigingen in hun gemeente hun buitenaccommodatie hebben opengesteld voor andere gebruikers dan hun leden (niet in figuur).

5.2 Binnensportaccommodaties

De binnensportaccommodaties moesten tot 1 juli 2020 gesloten blijven waardoor sportverenigingen andere manieren gingen zoeken om hun leden toch te kunnen laten sporten. In de periode tot 1 juli 2020 hebben in bijna alle gemeenten (95%) binnensportaanbieders hun aanbod naar buiten gebracht (niet in figuur). Dit gold overigens niet voor alle binnensportverenigingen in deze gemeenten. Gemiddeld heeft per gemeente 57 procent van de binnensportaanbieders hun aanbod naar buiten gebracht.

Buitenaanbod van binnensportaanbieders

Aan de gemeenten is gevraagd op welke manier de binnensportaanbieders hun aanbod naar buiten hebben gebracht. Het aanbod naar buiten brengen betekende volgens een deel van de gemeenten dat het aanbod moest worden aangepast, zoals deze gemeente aan geeft: *‘Contactsporten hebben in eerste instantie alternatieve sportvormen aangeboden. De sportaanbieders hebben zelf gezocht naar een geschikte locatie’.* Een groot deel van de gemeenten geeft aan dat de binnensportaanbieders hun activiteiten in de openbare ruimte hebben aangeboden zoals in parken, bossen, openbare grasvelden, strand en parkeerplaatsen. Naast de openbare ruimte konden binnensportaanbieders gebruikmaken van buitensportaccommodaties zoals de sportvelden van een voetbalvereniging. Hierdoor zijn samenwerkingen tussen verenigingen ontstaan. In de antwoorden van de gemeenten worden de fitnesscentra vaak genoemd in combinatie met het aanbieden van hun activiteiten op eigen terrein (zoals op parkeerplaatsen en het gebruik van tenten).

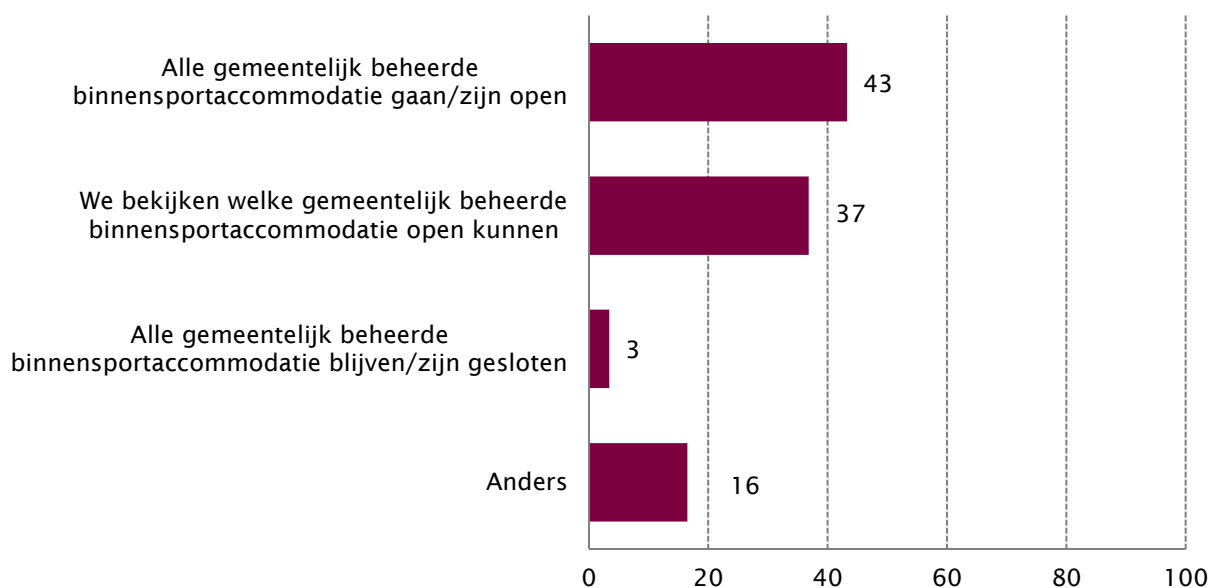
De gemeenten hebben een uiteenlopende rol gespeeld bij het naar buiten brengen van het sportaanbod van binnensportaanbieders. Gemeenten spreken zelf van een rol als *‘adviseur’, ‘meedenker’, ‘bemiddelaar’, ‘coördinator’, ‘verbinder’, ‘facilitator’, ‘stimulator’, ‘informatievoorzieners’, en*

‘controleur’. Samengevat gaat het om een coördinerende, faciliterende en/of stimulerende rol die de gemeente vervult. Een gemeente verwoordt dit als volgt: *‘De gemeente heeft buitensportverenigingen gestimuleerd de deuren open te zetten voor binnensportverenigingen. Daarnaast [is] meegekeken op welke plekken in de openbare ruimte gesport kan worden en aangegeven onder welke voorwaarden dat kan’*. Een beperkt aantal gemeenten geeft aan geen rol te hebben gespeeld, omdat het naar buiten brengen van het aanbod op eigen initiatief van de sportverenigingen is gebeurd.

Openstelling binnensportaccommodaties

Op het moment van dit onderzoek (eind juni tot halverwege juli) gaf 43 procent van de gemeenten aan dat alle gemeentelijke beheerde binnensportaccommodaties per 1 juli 2020 open (zouden) gaan (figuur 5.2). Dit percentage ligt hoger onder de kleine gemeenten (tot 20.000 inwoners, 59%) dan onder grote gemeenten (100.000 of meer inwoners, 32%). 37 procent van de gemeenten moest op het moment van dit onderzoek nog bekijken welke gemeentelijke beheerde binnensportaccommodaties open konden. In 3 procent van de gemeenten blijven alle gemeentelijke beheerde binnensportaccommodaties gesloten. Bij ‘anders’ wordt met name aangegeven dat de gemeentelijke beheerde binnensportaccommodaties na de zomervakantie weer open gaan.

Figuur 5.2 Openstelling binnensportaccommodaties per 1 juli 2020 volgens gemeenten (in procenten, n=147)

De gemeenten zijn gevraagd hoe zij de regie gaan voeren op de heropening van de binnensportaccommodaties. Zes op de tien gemeenten (61%) vinden dat ‘de openstelling van de binnensport een verantwoordelijkheid is van de exploitanten/aanbieders’ (figuur 5.3). Dit percentage ligt hoger onder grote gemeenten (100.000 of meer inwoners, 67%) in vergelijking met kleine gemeenten (20.000 of minder, 52%). In 11 procent van de gemeenten ‘vraagt de gemeente per accommodatie om een locatie gebonden protocol en doen ze een lichte toets’.

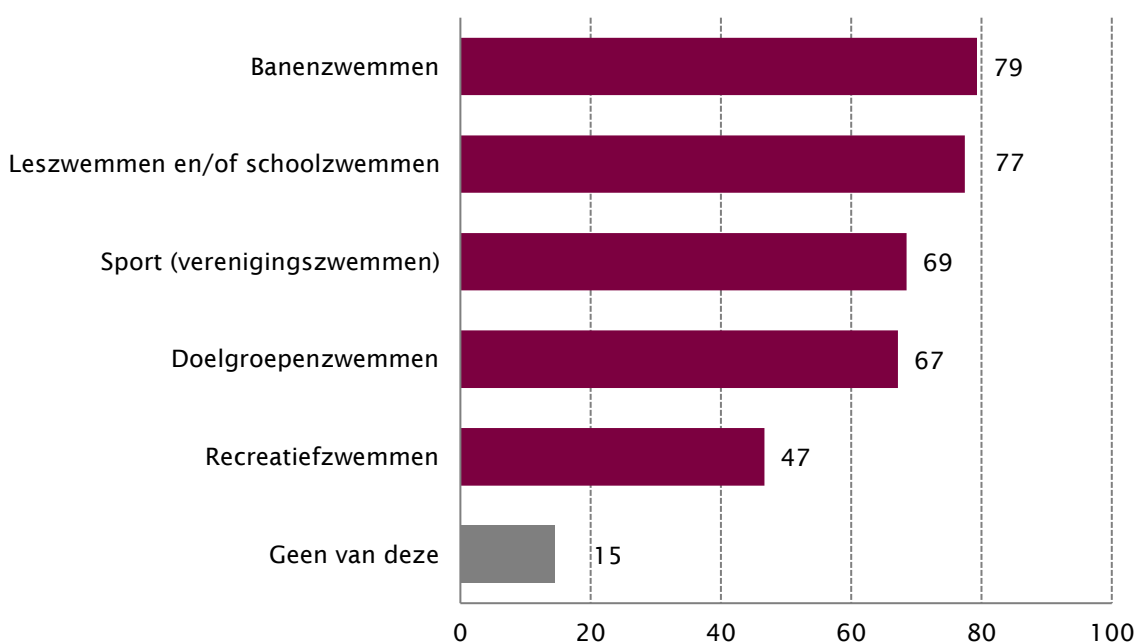
Figuur 5.3 De manier van regie voeren op de heropening van de binnensportaccommodaties per 1 juli 2020 volgens gemeenten (in procenten, n=147)

5.3 Zwembaden en buitenzwemplekken

Na weken van sluiting mochten vanaf 29 april 2020 de buitenzwembaden weer open en daarna mochten vanaf 11 mei 2020 ook de binnenzwembaden weer open. In de meeste gemeenten (79%) zijn de binnenzwembaden (anno eind juni-halverwege juli) weer open voor het ‘banenzwemmen’, ‘leszwemmen en/of schoolzwemmen’ (figuur 5.4). In ongeveer de helft van de gemeenten (47%) zijn de binnenzwembaden (ook) open voor ‘recreatief zwemmen’. De buitenzwembaden zijn met name opengesteld voor ‘recreatiefzwemmen’ (47%, niet in figuur).

Figuur 5.4 Openstelling gemeentelijke binnenzwembaden eind juni-halverwege juli voor groepen volgens gemeenten (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=147)

Corona gerelateerde problemen bij officiële buitenzwemplekken

Naast binnenzwembaden en buitenzwembaden is ook aandacht voor buitenzwemplekken, die tijdens zomerse dagen geliefde toevluchtsoorden zijn om verkoeling te zoeken. Met buitenzwemplekken bedoelen we de kust, plassen en rivieren en andere gelegenheden waar in de openlucht wordt gezwommen. Het gaat niet om openluchtzwembaden. We spreken over een officiële buitenzwemplek als deze plek wordt gecontroleerd op hygiëne en veiligheid en is te vinden via www.zwemwater.nl. Zes op de tien ondervraagde gemeenten (68%) hebben officiële buitenzwemplekken.

Een meerderheid van de gemeenten met officiële buitenzwemplekken heeft geen problemen ervaren bij deze buitenzwemplekken als gevolg van de coronamaatregelen (58%, figuur 5.5). De gemeenten die wel problemen hebben ervaren, hebben voornamelijk last gehad van ‘grote drukte’ (26%) en ‘bezoekers die onvoldoende afstand hielden’ (19%). Deze problemen spelen bij gemeenten van verschillende grootte en met een verschillende mate van stedelijkheid. Dit speelt niet vaker bij gemeenten in kustprovincies dan in andere provincies. Andere problemen zoals ‘drukke op de parkeerplaats’, ‘een grotere zwemdeelname bij niet-officiële plekken’ en ‘agressie tegen handhaving’ werden minder vaak genoemd.

Figuur 5.5 Ervaren problemen bij officiële buitenzwemplekken in de periode april-half juni 2020 volgens gemeenten met officiële buitenzwemplekken (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=105)

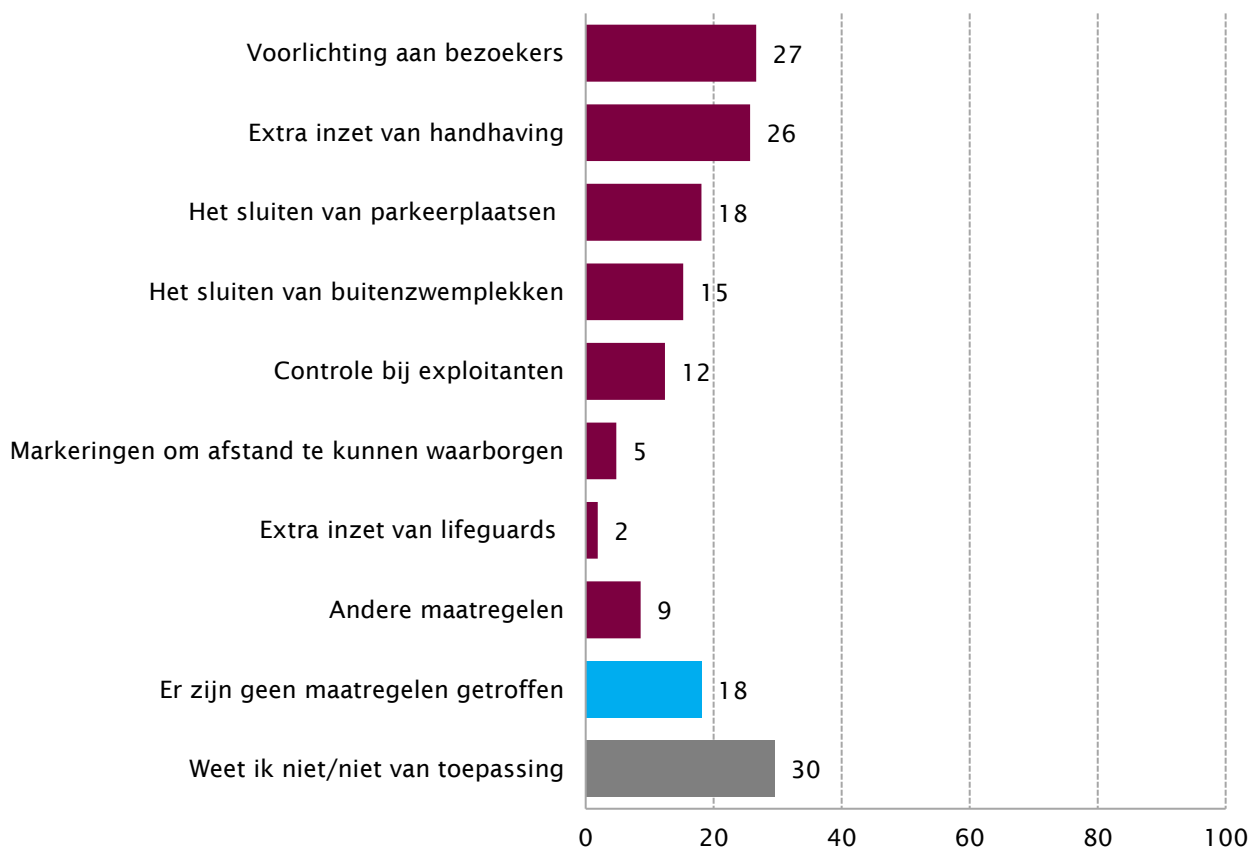
Maatregelen bij officiële buitenzwemplekken

Ongeveer één op de vijf gemeenten met een officiële buitenzwemplek geeft aan dat zij geen maatregelen hebben getroffen ten aanzien van het coronabeleid bij officiële buitenzwemplekken (figuur 5.6). Dit zijn allen gemeenten waar zich geen problemen hebben voorgedaan.

Gemeenten die maatregelen hebben getroffen, zetten vooral in op ‘voorlichting aan bezoekers’ en ‘extra handhaving’ (figuur 5.6). Opvallend is dat 15 procent van de gemeenten aangeeft dat zij één of meerdere

buitenzwemplekken heeft gesloten als gevolg van de coronacrisis. Bij bijna één op de drie gemeenten was het niet helemaal duidelijk of er extra maatregelen zijn getroffen.

Figuur 5.6 Getroffen coronamaatregelen bij officiële buitenzwemplekken volgens gemeenten met officiële buitenzwemplekken (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=105)

In de huidige meting is aan de gemeenten gevraagd of zij van plan waren extra maatregelen te gaan treffen in de zomermaanden. 10 procent van de gemeenten heeft aangegeven dit te gaan doen. Alle gemeenten die aangaven extra maatregelen te gaan treffen, hadden in de periode april-half juni ook al maatregelen in werking. Het gaat dus in alle gevallen om een uitbreiding van de al bestaande maatregelen. De gemeenten die hun maatregelen uitbreiden, hadden in de periode april-half juni al te maken met problemen.

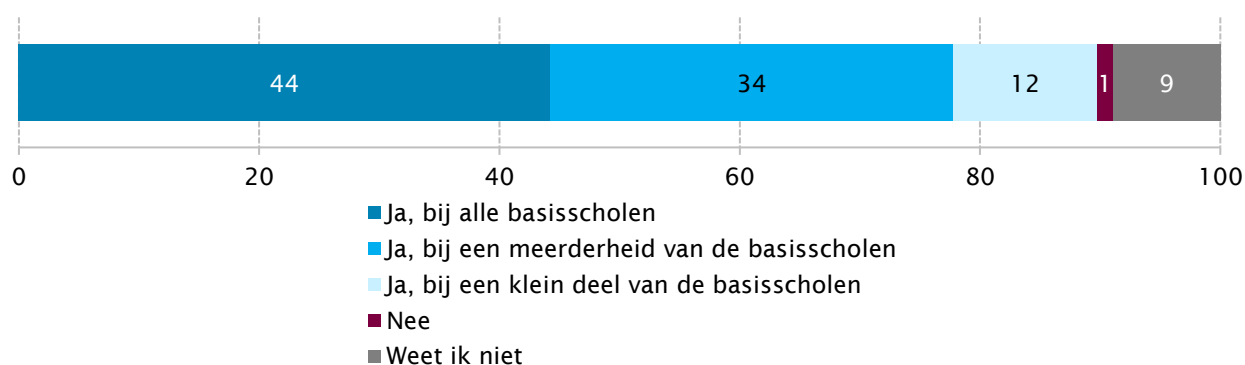
6. Bewegingsonderwijs en sportstimuleringsactiviteiten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de hervatting van het bewegingsonderwijs bij de basisscholen, de organisatie van zomerkampen en de aandacht voor extra sportstimuleringsactiviteiten in de zomer (2020).

6.1 Hervatting bewegingsonderwijs

In het merendeel van de gemeenten (90%) is het bewegingsonderwijs op de basisscholen hervat (figuur 6.1). Van deze gemeenten is bij 44 procent van de gemeenten het bewegingsonderwijs ‘bij alle basisscholen hervat’ en bij 34 procent ‘bij de meerderheid van de basisscholen’. In 1 procent van de gemeenten is het bewegingsonderwijs bij de basisscholen niet hervat.

Figuur 6.1 Hervatting van het bewegingsonderwijs bij de basisscholen in de gemeente volgens gemeenten (in procenten, n=147)

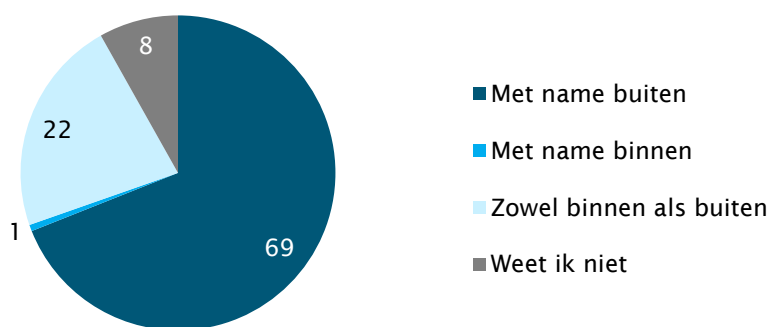

Bewegingsonderwijs buiten en/of binnen aangeboden

Zeven op de tien gemeenten (69%) geven aan dat het bewegingsonderwijs op de basisscholen met name buiten wordt aangeboden (figuur 6.2). In 22 procent van de gemeenten wordt het bewegingsonderwijs zowel binnen als buiten aangeboden. De gemeenten waar het bewegingsonderwijs met name buiten wordt aangeboden, doen dat op basis van het advies van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Een aantal gemeenten geeft aan dat de gymlessen in hun gemeente bij binnensportaccommodaties worden aangeboden. Deze accommodaties waren gesloten tot 1 juli 2020 dus daarom kon het bewegingsonderwijs in eerste instantie alleen buiten worden aangeboden, zoals deze gemeente aangeeft: *‘De sportclubs hebben hun velden beschikbaar gesteld of we hebben openbare ruimte opgezocht. De afspraak was om vanaf opengaan van de scholen alleen buiten te sporten, accommodaties dicht te laten. Nu de accommodaties weer open mogen is het nog 2,5 week tot de zomervakantie dus blijven de gymlessen buiten’*. Daarnaast benoemen een aantal gemeenten de gunstige weersomstandigheden ook als reden voor het aanbieden van het bewegingsonderwijs buiten.

In de gemeenten waar het bewegingsonderwijs zowel binnen als buiten wordt aangeboden hangt deze keuze af van de weersomstandigheden, de mogelijkheden qua ruimte (zoals een eigen gymzaal bij de school) en/of het beleid van de school zelf: *‘Aan het begin [was er] wat huivering om weer binnen te gaan sporten. Maar later vanuit praktische redenen (afstand tot school) wel weer binnen gaan sporten’*. Een andere gemeente benoemt: *‘Dit is vooral afhankelijk van het weer. In de praktijk zien wij dat vooral de scholen die werken met vakleerkrachten het aanbod weer opgestart hebben. Scholen waar de groepsleerkrachten het bewegingsonderwijs aanbieden, zijn veelal nog niet gestart. Groepsleerkrachten geven aan dat zij de maatregelen te onduidelijk vinden maar vooral dat ze het te veel tijd vinden kosten om de gebruikte materialen weer schoon te maken’*.

Figuur 6.2 De locatie waar het bewegingsonderwijs op de basisscholen in de gemeente wordt aangeboden volgens gemeenten (in procenten, n=147)

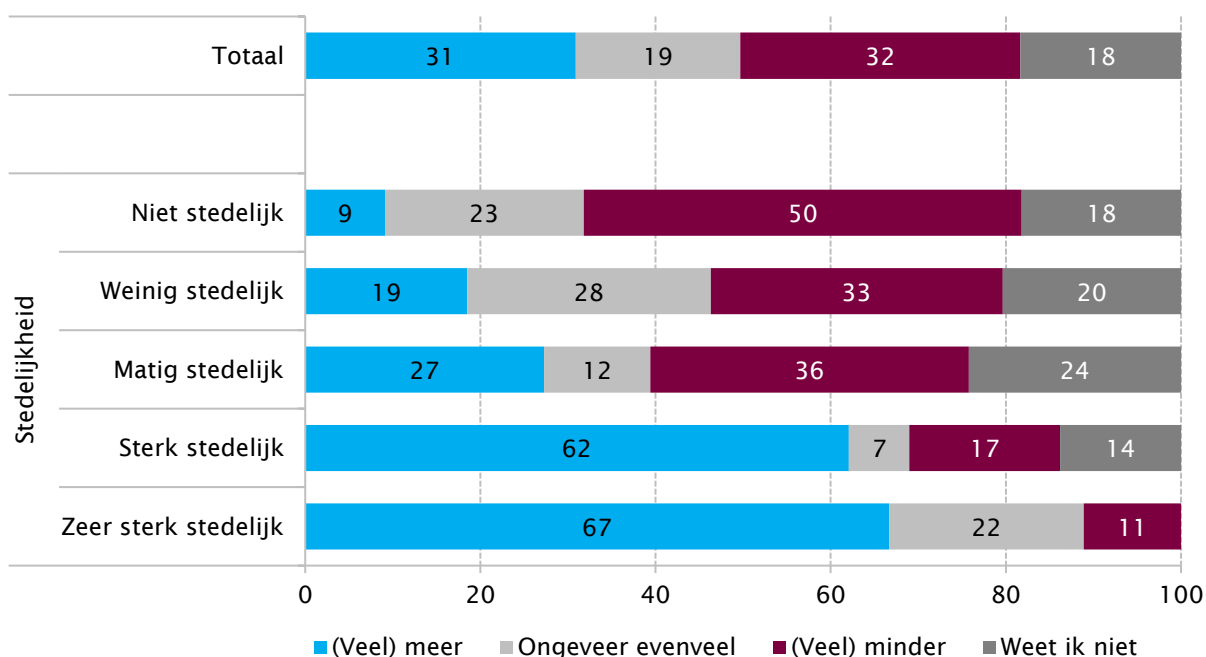

6.2 Sportstimuleringsactiviteiten

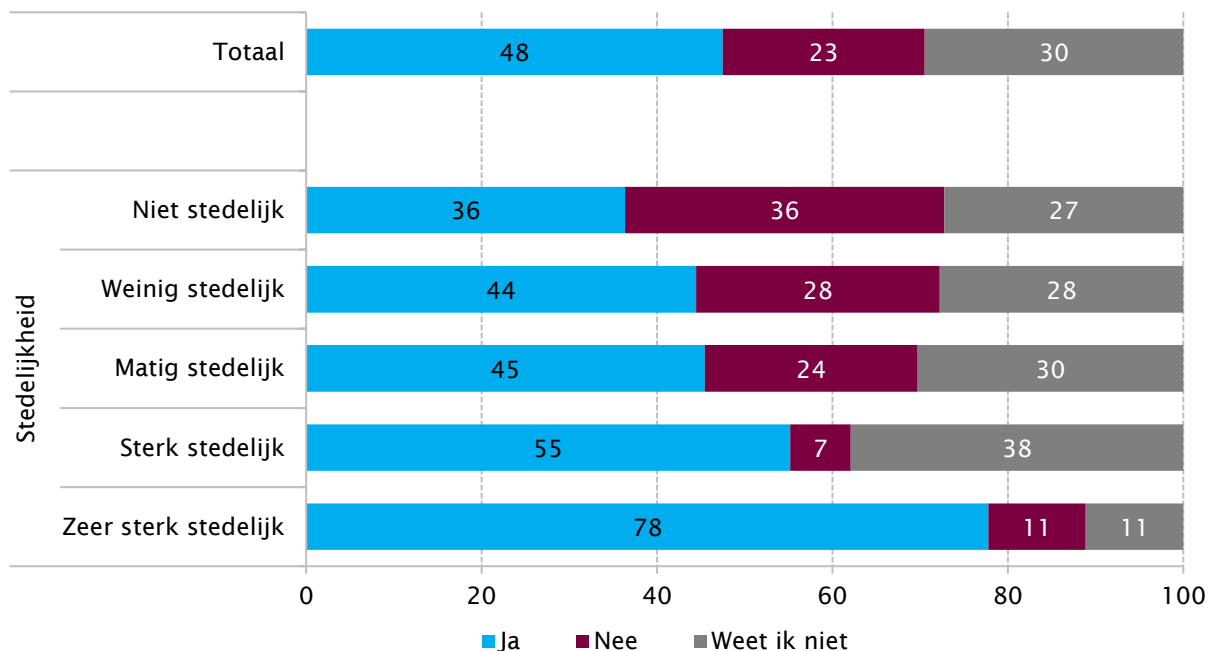
Uit de eerste coronapeiling onder gemeenten eind maart/begin april 2020 bleek dat nagenoeg alle gemeenten de sportstimuleringsactiviteiten naar aanleiding van de coronamaatregelen hadden stopgezet. Drie kwart van de gemeenten had alternatieve activiteiten opgezet om de burgers toch te laten sporten en bewegen. De alternatieve activiteiten werden met name online aangeboden (Hoekman, 2020).

31 procent van de gemeenten geeft nu aan deze zomer (2020) (veel) meer sportstimuleringsactiviteiten aan te bieden vergeleken met de zomer vorig jaar (2019). Daar tegenover biedt 32 procent van de gemeenten deze zomer (veel) minder activiteiten aan vergeleken met de zomer vorig jaar (figuur 6.3). Met name in de zeer sterk stedelijke gemeenten (67%) en sterk stedelijke gemeenten (62%) worden (veel) meer sportstimuleringsactiviteiten aangeboden ten opzichte van de vorige zomer. In de helft van de niet stedelijke gemeenten (50%) worden (veel) minder sportstimuleringsactiviteiten aangeboden vergeleken met de zomer van vorig jaar.

Figuur 6.3 De mate waarin sportstimuleringsactiviteiten in de zomer (2020) worden aangeboden vergeleken met de zomer vorig jaar (2019) volgens gemeenten, totaal en naar stedelijkheid (in procenten, n=147)

Figuur 6.4 Het plaatsvinden van sportkampen in de zomer (2020) in de gemeente volgens gemeenten, totaal en naar stedelijkheid (in procenten, n=147)

Onderdeel van de sportactiviteiten die in de zomer (2020) hebben plaatsgevonden, zijn zomerkampen. Bijna de helft van de gemeenten (48%) gaf aan dat deze zomer sportkampen worden georganiseerd (figuur 6.4). Door de zeer sterk stedelijke gemeenten (78%) wordt de organisatie van zomersportkampen vaker genoemd dan in de niet stedelijke gemeenten (36%). De meeste gemeenten benoemen daarbij wel dat de organisatie van de sportkampen moet voldoen aan de algemene geldende (landelijke) coronamaatregelen. Een aantal gemeenten vindt het eigen verantwoordelijkheid van de organisatie. Enkele gemeenten benoemen de noodzaak te voldoen aan het protocol Zomerkampen van NOC*NSF.

7. Conclusies

In dit afsluitende hoofdstuk worden de uitkomsten bijeen gebracht en concluderend inzicht geboden in de inspanningen en observaties van de afdelingen sport bij gemeenten ten tijde van de coronacrisis. Hiermee ontstaat een beeld van de implicaties van de coronacrisis voor het lokale sport en beweeglandschap en de uitvoering van het sport- en beweegbeleid.

Informatievoorziening

De gemeenten zijn (heel) tevreden over de informatieverstrekking over de coronamaatregelen voor sport en bewegen vanuit VSG en NOC*NSF. Waar het gaat om de informatieverstrekking vanuit de Rijksoverheid, is behoefte aan een meer concrete uitwerking. Daarnaast is het voor gemeenten van belang dat er vanuit de Rijksoverheid geen zaken onaangekondigd bij hen worden neergelegd en dat helder is wat precies van hen wordt verwacht.

De gemeenten zijn over het algemeen (zeer) tevreden met het protocol Verantwoord Sporten. De meeste gemeenten informeren sportaanbieders over het protocol en maken afspraken op basis van het protocol. Het precies naleven van het protocol en/of het zorgen voor handhaving van het protocol wordt door slechts een derde van de gemeenten gedaan.

Gemeenten oordelen positief over de wijze waarop ze zelf in staat zijn om vragen van sportaanbieders te beantwoorden. Gemeenten hanteren een verschillende aanpak om de sportaanbieders goed te woord te staan zoals het aanmaken van een speciaal telefoonnummer voor corona gerelateerde vragen, een speciale coronapagina op de gemeentewebsite en/of het samenstellen van een corona-werkgroep.

Steunmaatregelen

De steunmaatregelen die vanuit de Rijksoverheid zijn ingesteld, dienen op lokaal niveau te worden uitgevoerd. De helft van de gemeenten geeft aan in staat te zijn om het steunpakket voor sportverenigingen van de Rijksoverheid uit te voeren, terwijl ruim een derde nog niet weet of dit gaat lukken. Dit is te verklaren doordat op het moment van dit onderzoek (eind juni tot halverwege juli) de uitwerking van het steunpakket voor sportverenigingen voor de gemeenten nog grotendeels onbekend was. Het ging dan met name over welke sportaanbieders in aanmerking zouden komen voor de maatregel. Naast de steunmaatregelen van de Rijksoverheid hebben gemeenten eigen steunmaatregelen ingesteld. Meest genoemde maatregelen in dit kader zijn het opschorten van de huur en het niet terugvorderen van toegekende subsidies.

Aanpassingen in het sport- en beweegbeleid

Als gevolg van de coronamaatregelen hebben zich veranderingen voorgedaan in de uitvoering van het sportbeleid. In drie kwart van de gemeenten gaat het hierbij om een aanpassing in de werkzaamheden van de buurtsportcoaches. De buurtsportcoaches zijn als gevolg van de coronamaatregelen met name ingezet op verenigingsondersteuning en het digitaal voortzetten van de sportstimulering. Dit wordt bevestigd door vergelijkbare uitkomsten in een peiling onder de buurtsportcoaches zelf en de werkgevers van buurtsportcoaches (Van Stam & Heijnen, 2020). Daarnaast is bij de meeste gemeenten sprake geweest van extra aandacht voor het stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte. De coronamaatregelen legde de georganiseerde sport namelijk voor een groot deel stil en binnensporten waren langere tijd niet toegestaan. Het stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte was hiermee één van de weinige opties op het gebied van sportstimulering die voor gemeenten overbleef. Een groot deel van de gemeenten is van plan om ook in de toekomst in te zetten op sporten en bewegen in de openbare ruimte.

De verwachting was dat door de coronamaatregelen subsidies wellicht anders zouden worden ingezet. Daar lijkt echter maar beperkt sprake van te zijn. De subsidiegelden zijn niet voor andere doeleinden ingezet. Dit sluit aan bij de eerder benoemde steunmaatregel om verstrekte subsidies niet terug te vorderen, waardoor subsidies ook niet kunnen worden herbestemd.

In de beginfase, na het aankondigen van de eerste coronamaatregelen, was het voor gemeenten zoeken naar de wijze waarop invulling te geven aan het sportbeleid. Zes op de tien gemeenten ervoeren bij de eerste meting knelpunten in de uitvoering van het lokale sport- en beweegbeleid als gevolg van de coronamaatregelen. Onder andere de ontwikkeling en uitvoering van lokale sportakkoorden ondervonden hinder van de coronamaatregelen. In de huidige peiling verwachten negen op de tien gemeenten de aankomende periode ((de periode na 1 juli 2020) problemen. Het gaat hierbij met name om problemen op de beleidsthema's sportaccommodaties, evenementen/citymarketing en verenigingsondersteuning. Bij sportaccommodaties heeft het vooral te maken met de toenemende exploitatietekorten en de financiële situatie die weinig ruimte laat voor renovatie, nieuwbouw of groot onderhoud. De evenementen konden geen doorgang vinden en de toekomst is nog te onzeker waardoor er ook geen nieuwe evenementen worden gepland. Verenigingsondersteuning wordt belangrijk gevonden vanuit de verwachting dat verenigingen het zwaar hebben en nog zwaarder gaan krijgen. Verenigingen geven zelf ook aan steun nodig te hebben en verwachten dat onder andere vanuit de gemeente (Hoeijmakers & Van Kalmthout, 2020). Een groot deel van de toegenomen behoefte aan verenigingsondersteuning zal vermoedelijk worden ingevuld door buurtsportcoaches, waar dit aspect naar boven kwam bij de veranderingen in hun werkzaamheden.

Een deel van de aanpassingen in het sportbeleid krijgt volgens de gemeenten een structureel karakter. De gemeenten verwachten met name structurele wijzigingen op de beleidsthema's sportaccommodaties, sport en bewegen in de openbare ruimte/beweegvriendelijke omgeving en sport en gezondheid. Naast de financiële effecten voor sportaccommodatiebeleid verwachten de gemeenten beleidsaanpassingen in de inrichting en gebruik van de accommodaties vanwege de maatregelen. Het belang van het faciliteren van sport en bewegen in de openbare ruimte is toegenomen door de grotere behoefte onder burgers om te sporten en bewegen in de openbare ruimte. Gemeenten hadden al deels de ambitie om hier mee aan de slag te gaan, wat door de coronamaatregelen nu versneld wordt ingebed in beleid en uitgevoerd. Het belang van een goede gezondheid en de rol van sport en bewegen daarbij is door de coronacrisis nog eens benadrukt. Sportambtenaren zien daarom nu betere mogelijkheden om vanuit preventie meer structureel in te zetten op sport en bewegen.

Gebruik van en handhaving bij sportaccommodaties

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om op lokaal niveau toe te zien op de naleving van de coronamaatregelen. Dit kan op verschillende manieren vorm gegeven worden. Bijna alle gemeenten hebben afspraken gemaakt met sportverenigingen over toezicht en handhaving van de coronamaatregelen. In veel gemeenten betekenen deze afspraken dat sportverenigingen zelf verantwoordelijk zijn voor de toezicht en handhaving van de coronamaatregelen.

In de afgelopen periode hebben veel gemeenten de sportparken weer opengesteld voor openbaar gebruik. Waar in maart/begin april de ruime meerderheid van gemeenten aangaf dat openbaar gebruik van sportparken op dat moment niet was toegestaan, geldt dat nu nog maar voor 13 procent van de gemeenten. Bij drie kwart van de gemeenten is het openbaar gebruik van sportparken weer toegestaan. Deze verandering ten opzichte van de vorige peiling sluit aan bij de verruiming van de coronamaatregelen omtrent de openstelling van de sportparken. De gemeenten die de sportparken niet hebben opengesteld voor openbaar gebruik (naast de verenigingsactiviteiten) kiezen daar bewust voor en kenden ook voor de coronatijd geen openstelling voor openbaar gebruik.

In bijna alle gemeenten hebben binnensportaanbieders hun aanbod naar buiten gebracht bij sluiting van de binnensportaccommodaties. De gemeente heeft hierbij op verschillende manieren een rol gespeeld; van adviserend tot faciliterend en van stimulerend tot controleur. Het is de verwachting dat dit buitenaanbod van binnensportverenigingen nog even in stand blijft. Gemeenten geven aan dat nog niet alle gemeentelijke beheerde binnensportaccommodaties meteen open gaan nu dat vanaf 1 juli 2020 weer is toegestaan. Op het moment van dit onderzoek moest ruim een derde van de gemeenten nog bekijken welke binnensportaccommodaties open konden. Een deel blijft gesloten of gaat na de zomervakantie pas

open. Regie op de heropening van de binnensportaccommodaties ligt volgens een groot deel van de gemeenten vooral bij de exploitanten en aanbieders zelf.

In de helft van de gemeenten zijn zowel de binnenzwembaden als de buitenzwembaden open voor recreatief zwemmen. Ook bij officiële buitenzwemplekken kan worden gezwommen. Zowel bij gemeenten met als zonder problemen bij officiële buitenzwemplekken, worden maatregelen ingezet om op een veilige manier in de coronatijd te kunnen recreëren. De belangrijkste maatregelen zijn voorlichting aan bezoekers van de buitenzwemplek en extra handhaving. Er ontstaan maar beperkt problemen bij buitenzwemplekken als gevolg van de coronamaatregelen.

Bewegingsonderwijs en sportstimuleringsactiviteiten

Hoewel de scholen eerder al open mochten, werd het bewegingsonderwijs niet gelijk opgestart. Tijdens dit onderzoek is bij 44 procent van de gemeenten op alle basisscholen het bewegingsonderwijs hervat. Het bewegingsonderwijs op de basisscholen wordt op advies van het RIVM met name buiten aangeboden. Als het wel binnen wordt aangeboden, dan is dit vanwege de weersomstandigheden of de mogelijkheden die een school heeft met een eigen gymzaal.

Een derde van de gemeenten verwacht in de zomer (2020) (veel) meer sportstimuleringsactiviteiten aan te bieden dan het jaar (2019) ervoor. Bij de helft van de gemeenten worden ook zomerkampen georganiseerd onder de voorwaarden dat wordt voldaan aan de algemene geldende (landelijke) coronamaatregelen. Dit geldt met name voor de (zeer) sterk stedelijke gemeenten. Daarnaast geven negen op de tien gemeenten aan dat de sportverenigingen hun buitenaccommodatie ook hebben opengesteld voor andere gebruikers dan hun leden. Dit sluit aan op het verzoek van het kabinet in april 2020 aan gemeenten om sportactiviteiten voor zoveel mogelijk kinderen en jongeren te faciliteren en ook te zorgen dat kinderen die geen lid zijn van een sportvereniging kunnen sporten.

Tot slot

De gemeenten verschillen in aanpak van de coronasituatie rondom sport en bewegen. De steeds veranderende en nieuwe situatie vraagt om flexibiliteit en aanpassingsvermogen van de gemeenten. Ze zijn daarbij gebaat bij een heldere en concrete informatievoorziening vanuit de Rijksoverheid en betrokken koepelorganisaties als VSG en NOC*NSF. De uitvoering van de coronamaatregelen heeft geleid tot extra taken bij gemeenten, die zo lijkt het deels zijn opgevangen door een andere inzet van de buurtsportcoaches. Daarnaast brengen coronamaatregelen problemen met zich mee waar vanuit het sportbeleid op in moet worden gespeeld, te denken valt aan de nieuwe eisen die aan een binnensportaccommodatie worden gesteld (o.a. ventilatie), de mindere exploitatiemogelijkheden, afgelaste sportevenementen en toegenomen vraag om verenigingsondersteuning. Dit leidt tot structurele wijzigingen in het sportbeleid en het leggen van andere prioriteiten of accenten in de uitvoering van sportbeleid, zoals meer aandacht voor buitenruimte en de preventieve waarde van sport en bewegen bij het zorgdragen voor een goede gezondheid van de populatie.

In de uitvoering van de coronamaatregelen en de rol die gemeenten op zich nemen, zit duidelijk verschil tussen gemeenten. Dit sluit aan bij de diversiteit in de rolopvatting die bestaat bij het sportbeleid van gemeenten. Dit wordt onder andere geïllustreerd in de wijze waarop om wordt gegaan met het protocol Verantwoord Sporten. Ongeveer negen op de tien gemeenten informeren de sportaanbieders over het protocol Verantwoord Sporten, maar het aandeel gemeenten (drie op de tien) dat een stap verder gaat en toeziet op naleving van dit protocol is een stuk kleiner. Niet alle gemeenten nemen dus even nadrukkelijk een voortrekkersrol.

Op het moment van schrijven van het rapport wordt door de Rijksoverheid een aanvullende compensatie voor gemeenten voorbereid. Dit laat zien dat de coronasituatie continu in ontwikkeling is en flexibiliteit en aanpassingsvermogen blijft vragen van de gemeentelijke sportafdeling, de sportsector en andere betrokkenen. Vanuit het Mulier Instituut blijven we de implicaties van deze ontwikkelingen monitoren. In een volgende monitor hebben we onder andere aandacht voor deze aanvullende compensatieregeling, maar gaan dan ook uitgebreider in op de impact van de coronacrisis op de processen van beleidsontwikkeling en de totstandkoming van lokale sportakkoorden.

Referenties

Hoekman, R. (2020). *Uitvoering van gemeentelijk sportbeleid na de eerste coronamaatregelen: stand van zaken begin april 2020* (factsheet 2020/13). Utrecht: Mulier Instituut

Hoeymakers, R. & Kalmthout, J. van (2020). *Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen: onderzoek naar de gevolgen van de beperkende maatregelen in verband met het coronavirus*. Utrecht: Mulier Instituut

NOC*NSF (2020a). *NOC*NSF zet 4 a 5 miljoen opzij voor een Coronanoodfonds Sport*. Geraadpleegd op 10 april 2020, van <https://nocnsf.nl/nocnsf-zet-4-a-5-miljoen-opzij-voor-coronanoodfonds-sport>

NOC*NSF (2020b). *Sportprotocol verantwoord sporten kinderen en jeugd beschikbaar*. Geraadpleegd op 21 augustus 2020, van <https://nocnsf.nl/nieuws/2020/04/sportprotocol-verantwoord-sporten-kinderen-en-jeugd-beschikbaar>

Poel, H. van der & Pulles, I. (Reds.) (2020). *Monitor Sport en corona*. Utrecht: Mulier Instituut

Stam, W. van & Heijnen, E. (2020). *De impact van de coronamaatregelen op de werkzaamheden van buurtsportcoaches*. Utrecht: Mulier Instituut

Bijlage 1 Vragenlijst

Update inventarisatie coronamaatregelen in de sport

De corona crisis houdt ons land nog steeds in zijn greep. Met deze vragenlijst willen we zicht krijgen op de impact van de corona crisis op het sportbeleid na de versoepeling van de maatregelen op 11 mei 2020 tot de versoepeling van de maatregelen op 1 juli 2020. We vragen u om deze vragenlijst binnen twee weken in te vullen.

Uw antwoorden op deze enquête verwerken wij met de grootste zorgvuldigheid. De privacyrichtlijnen van het Mulier Instituut vindt u [hier](#).

Met de pijlen kunt u door de vragenlijst navigeren. Als u terug in de vragenlijst gaat dan worden de antwoorden van de pagina waar u vandaan komt verwijderd.

1. Naam gemeente:

Informereren

1. Is uw gemeente in staat om alle vragen van sportaanbieders rondom de coronamaatregelen te beantwoorden?

- Ja
- Enigszins
- Nee
- Weet ik niet

2. Wat heeft uw gemeente gedaan om vragen over coronamaatregelen van sportaanbieders zo goed mogelijk te beantwoorden? Denk bijvoorbeeld aan de inzet van extra mensen, buurtsportcoaches, het ontwikkelen van een extra pagina op een website, speciaal telefoonnummer of emailadres.

<open tekstvak>

3. In welke mate is uw gemeente tevreden over de informatieverstrekking over de coronamaatregelen voor sport en bewegen van de volgende instanties?

	Zeer tevreden	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Zeer ontevreden	Weet ik niet
Rijksoverheid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
VSG	☐	☐	☐	☐	☐	☐
NOC*NSF	☐	☐	☐	☐	☐	☐

<Vraag 4 indien vraag 3 antwoord 'Ontevreden of zeer ontevreden' bij Rijksoverheid>

4. Waarom is uw gemeente ontevreden over de informatieverstrekking van de Rijksoverheid?

<open tekstvak>

<Vraag 5 indien vraag 3 antwoord 'Ontevreden of zeer ontevreden' bij VSG>

5. Waarom is uw gemeente ontevreden over de informatieverstrekking van VSG?

<open tekstvak>

<Vraag 6 indien vraag 3 antwoord 'Ontevreden of zeer ontevreden' bij NOC*NSF>

6. Waarom is uw gemeente ontevreden over de informatieverstrekking van NOC*NSF?

<open tekstvak>

7. Hoe gaat uw gemeente om met het protocol Verantwoorden Sporten? Meer antwoorden mogelijk.
- We leven het protocol Verantwoord Sporten precies na
 - We maken gebruik van de opgemaakte affiches en iconen
 - We maken afspraken met sportaanbieders op basis van het protocol Verantwoord Sporten
 - We informeren sportaanbieders over het protocol Verantwoord Sporten
 - We zorgen voor handhaving van het protocol Verantwoord Sporten
 - Anders, namelijk <open tekstvak>
 - We gebruiken het protocol Verantwoord Sporten niet <niet mogelijk in combinatie met andere antwoorden>
 - Weet ik niet
8. In welke mate bent u als gemeente tevreden over het protocol Verantwoord Sporten?
- Zeer tevreden
 - Tevreden
 - Neutraal
 - Ontevreden
 - Zeer ontevreden
 - Weet ik niet / niet van toepassing

<Vraag 9 indien vraag 8 antwoord 'ontevreden of zeer ontevreden >

9. Waarom bent u ontevreden over het protocol Verantwoord Sporten?
<open tekstvak>

Steunmaatregel van de Rijksoverheid

Voor de heropening van de sport voor de jeugd, stelt de Rijksoverheid 110 miljoen euro beschikbaar voor sportverenigingen. Van dit bedrag wordt 90 miljoen euro in de loop van 2020 aan gemeenten uitgekeerd ter compensatie van de gedeerde huuropbrengsten. 20 miljoen euro is beschikbaar voor sportverenigingen die de accommodatie niet huren maar zelf (gedeeltelijk) in bezit hebben en te maken hebben met minimaal 20 procent omzetverlies

10. Is uw gemeente in staat om de steunmaatregel van de Rijksoverheid zoals hierboven uitgelegd uit te voeren?
- Ja
 - Nee → Indien nee, waar loopt uw gemeente tegenaan bij de uitvoering van de steunmaatregel van de Rijksoverheid? <open tekstvak>
 - Weet ik niet
11. Zijn er binnen uw gemeente sportaanbieders (ook verenigingen) die niet in aanmerking komen voor de steunmaatregel van de Rijksoverheid?
- Ja → Indien ja, welke typen sportaanbieders komen niet in aanmerking voor de steunpakketten? <open tekstvak>
 - Nee
 - Weet ik niet
12. Hoeveel geld heeft uw gemeente nodig om sportverenigingen te compenseren voor de huur van sportaccommodaties voor de periode maart t/m juni? Het gaat om een inschatting.
<open numeriek voor bedrag>

13. Kunt u dit toelichten?

<open tekstvak>

14. Heeft uw gemeente andere aanvullende maatregelen ingesteld in relatie tot de door de Rijksoverheid beschikbaar gestelde gelden voor sportaanbieders? Meer antwoorden mogelijk

- Huurnota's voor gesubsidieerde instellingen en verenigingen in verband met het gebruik van gemeentelijke voorzieningen worden in eerste instantie opgeschort
- Huurnota's voor gesubsidieerde instellingen en verenigingen in verband met het gebruik van gemeentelijke voorzieningen zijn kwijtgescholden
- Toegekende subsidie voor incidentele activiteiten, die niet doorgaan, wordt niet teruggevorderd. Instellingen worden verzocht de activiteiten later alsnog uit te voeren.
- Waar nodig worden op verzoek subsidies aangevuld met middelen hiertoe beschikbaar vanuit volgend kwartaal
- Afhankelijk van hun jaarrekening, worden de huurkosten voor verenigingen/ instellingen achteraf aanvullend gesubsidieerd.
- Er is lokaal een fonds ingesteld waaruit we (onder bepaalde voorwaarden) initiatieven die gericht zijn op beperking van de gevolgen van de coronamaatregelen kunnen (co-) financieren
- Anders, namelijk <open tekstvak>
- Weet ik niet
- Geen van bovenstaande <niet mogelijk in combinatie met andere antwoorden>

Beleid

15. Heeft uw gemeente de taken van de buurtsportcoaches aangepast na de coronamaatregelen?

U kunt denken aan inzet op handhaving, aanspreekpunt van sportaanbieders bij coronavragen, digitale sportstimulering en/of andere activiteiten die te maken hebben met de maatregelen.

- o Ja → Indien ja, op welke manier heeft uw gemeente de buurtsportcoaches ingezet? <open tekstvak>
- o Nee
- o Weet ik niet
- o Wij hebben geen buurtsportcoaches

16. Heeft uw gemeente in de afgelopen periode (april-juni) extra aandacht besteed aan het stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte?

- o Ja → Indien ja, is uw gemeente van plan om dit te blijven stimuleren in de toekomst? <open tekstvak>
- o Nee
- o Weet ik niet

17. Zet uw gemeente subsidiegelden binnen het sportprogramma voor activiteiten die geen doorgang kunnen vinden in voor andere doeleinden? U kunt denken aan geld voor sportevenementen die niet doorgaan.

- o Ja → Indien ja, welke subsidiegelden betreffen dit en voor welke doeleinden worden deze subsidiegelden ingezet? <open tekstvak>
- o Nee
- o Niet van toepassing, we hebben geen subsidiegelden waar nu geen beroep op worden gedaan
- o Weet ik niet

18. Op welke van de onderstaande beleidsthema's in het sport- en beweegbeleid van uw gemeente verwacht u in de aankomende periode problemen? Meer antwoorden mogelijk

- Sportaccommodaties
- Sportstimulering
- Sport en gezondheid
- Verenigingsondersteuning

- Sport en bewegen in de openbare ruimte/beweegvriendelijke omgeving
- Maatschappelijke verbondenheid/integratie
- (Buiten) spelen/speelplaatsen
- Evenementen/city marketing
- Talentontwikkeling/topsport
- Economische ontwikkeling/innovatie/werkgelegenheid
- Anders, namelijk <open tekstvak>
- Weet ik niet
- Geen van deze <niet mogelijk in combinatie met andere antwoorden>

<Vraag 19 indien het antwoord van vraag 18 niet gelijk is aan 'Geen van deze' of 'Weet ik niet'>

19. U heeft in de vorige vraag aangegeven problemen te verwachten in uw gemeente. Kunt u per beleidsthema aangeven welke problemen u verwacht?

<inladen antwoorden vorige vraag en per beleidsterrein een open tekstvak>

20. Voor welke thema's verwacht u dat de coronamaatregelen zullen leiden tot structurele wijzigingen in uw gemeente? Meer antwoorden mogelijk

- Sportaccommodaties
- Sportstimulering
- Sport en gezondheid
- Verenigingsondersteuning
- Sport en bewegen in de openbare ruimte/beweegvriendelijke omgeving
- Maatschappelijke verbondenheid/integratie
- (Buiten) spelen/speelplaatsen
- Evenementen/city marketing
- Talentontwikkeling/topsport
- Economische ontwikkeling/innovatie/werkgelegenheid
- Anders, namelijk <open tekstvak>
- Weet ik niet
- Geen van deze <niet mogelijk in combinatie met andere antwoorden>

<Vraag 21 indien het antwoord van vraag 20 niet gelijk is aan 'Geen van deze of Weet ik niet'>

21. U heeft aangegeven structurele wijzigingen in het sport- en beweegbeleid van uw gemeente te verwachten. Kunt u per beleidsthema aangeven welke u verwacht?

<inladen antwoorden vorige vraag en per beleidsterrein een open tekstvak>

Buiten- en binnensportaccommodaties

De volgende vragen gaan over buiten- en binnensportaccommodaties in uw gemeente.

22. Heeft uw gemeente afspraken gemaakt met sportverenigingen over toezicht en handhaving van de coronamaatregelen op de buitensportaccommodaties?

- o Ja → Indien ja, welke afspraken heeft uw gemeente met de verenigingen gemaakt? <open tekstvak>
- o Nee
- o Weet ik niet

23. In welke mate vindt in uw gemeente handhaving plaats op sportverenigingen en hun leden betreft omgang met de coronamaatregelen?

- o Vijfpuntsschaal van 'Geen handhaving' tot 'Streng handhaving'
- o Weet ik niet

24. Stellen sportverenigingen in uw gemeente hun buitenaccommodatie open voor andere gebruikers dan leden?

- Ja
- Nee
- Weet ik niet

25. Welk beleid hanteert uw gemeente voor het openbaar gebruik van sportparken? Bijvoorbeeld jeugd die een balletje komt trappen.

- Openbaar gebruik van sportparken is niet toegestaan → Indien niet toegestaan, wat is de reden dat openbaar gebruik van de sportparken (nog) niet is toegestaan? <open tekstvak>
- Openbaar gebruik van sportparken enkel toegestaan als dit vrij te betreden sportparken zijn
- Openbaar gebruik van sportparken is toegestaan
- Anders, namelijk <open tekstvak>

26. Hebben binnensportaanbieders in uw gemeente hun aanbod naar buiten gebracht? Denk aan volleybalverenigingen, turnverenigingen, maar ook fitnesscentra.

- Ja
- Nee
- Weet ik niet

<Vraag 27 indien vraag 26 antwoord 'Ja'>

27. Welk aandeel van de binnensportaanbieders in uw gemeente beoefent hun sport buiten? Geef in procenten aan hoeveel binnensportaanbieders hun aanbod naar buiten hebben gebracht. Indien u het niet precies weet dan graag een schatting.

<open numeriek percentage>

<Vraag 28 indien vraag 26 antwoord 'Ja'>

28. Op welke manier hebben de binnensportaanbieders dit gedaan?

<open tekstvak>

<Vraag 29 indien vraag 26 antwoord 'Ja'>

29. Welke rol heeft de gemeente hierin gespeeld?

<open tekstvak>

30. In hoeverre heeft uw gemeente voornemens/afspraken de gemeentelijk beheerde binnensportaccommodaties per 1 juli open te stellen?

- Alle gemeentelijk beheerde binnensportaccommodatie gaan/zijn open
- We bekijken welke gemeentelijk beheerde binnensportaccommodatie open kunnen
- Alle gemeentelijk beheerde binnensportaccommodatie blijven/zijn gesloten
- Anders, namelijk <open tekstvak>
- Weet ik niet

31. Hoe gaat uw gemeente regie voeren op de heropening van de binnensportaccommodaties (inclusief fitness)?

- Per accommodatie vragen we locatie gebonden protocollen of draaiboeken en geven we specifiek toestemming om te heropenen
- Per accommodatie vragen we locatie gebonden protocollen of draaiboeken en doen we een lichte toets
- Per accommodatie vragen we melding te maken van openstelling
- Openstelling van binnensport is een verantwoordelijkheid van de exploitanten/aanbieders

- Anders, namelijk <open tekstvak>
- Weet ik niet

Zwemmen

32. Voor welke groepen zijn de binnenzwembaden in uw gemeente open? Meer antwoorden mogelijk

- Leszwemmen en/of schoolzwemmen
- Sport (verenigingszwemmen)
- Banenzwemmen
- Doelgroepenzwemmen
- Recreatiefzwemmen
- Geen van deze <niet mogelijk in combinatie met andere antwoorden>

33. Voor welke groepen zijn de buitenzwembaden in uw gemeente open? Meer antwoorden mogelijk

- Leszwemmen en/of schoolzwemmen
- Sport (verenigingszwemmen)
- Banenzwemmen
- Doelgroepenzwemmen
- Recreatiefzwemmen
- Geen van deze <niet mogelijk in combinatie met andere antwoorden>

De volgende vragen gaan over de officiële buitenzwemplekken in uw gemeente en de handhaving van de coronaregels bij deze plekken. Met buitenzwemplekken bedoelen we de kust, plassen en rivieren en andere gelegenheden waar in de openlucht wordt gezwommen. Het gaat niet om openluchtzwembaden. Met officieel bedoelen we buitenzwemplekken die op hygiëne en veiligheid worden gecontroleerd, te vinden via www.zwemwater.nl.

34. Heeft uw gemeente in de afgelopen periode (april-juni) te maken gehad met één van de volgende zaken bij de officiële buitenzwemplekken? Meer antwoorden mogelijk

- Te grote drukte bij een buitenzwemplek
- Te grote drukte bij parkeergelegenheid/ingang buitenzwemplek
- Bezoekers die onvoldoende afstand houden
- Beperkte inzet van lifeguards mogelijk
- Toename van zwemmen bij niet-officiële buitenzwemplekken
- Agressie richting handhaving
- Anders, namelijk <open tekstvak>
- Niet van toepassing, geen officiële buitenzwemplek in onze gemeente
- Geen problemen bij buitenzwemplekken naar aanleiding van de coronamaatregelen <niet mogelijk in combinatie met andere antwoorden>

35. Welke maatregelen heeft uw gemeente in de periode april-juni getroffen om problemen bij buitenzwemwater te voorkomen vanwege de coronamaatregelen? Het gaat hierbij zowel om incidentele als structurele maatregelen. Meer antwoorden mogelijk

- Het sluiten van buitenzwemplekken
- Het sluiten van parkeerplaatsen bij buitenzwemplekken
- Voorlichting aan bezoekers over coronamaatregelen bij de buitenzwemplek
- Extra inzet van handhaving bij buitenzwemplekken
- Extra inzet van lifeguards bij buitenzwemplekken
- Markeringen bij de zwemplekken om afstand te kunnen waarborgen (bijvoorbeeld het trekken van cirkels)
- Controle bij exploitanten van buitenzwemplekken of zij de regels naleven

- Anders, namelijk <open tekstvak>
- Weet ik niet/niet van toepassing
- Er zijn geen maatregelen getroffen <niet mogelijk in combinatie met andere antwoorden>

<Vraag 36 indien het antwoord van vraag 35 niet gelijk is aan 'Weet ik niet of er zijn geen maatregelen getroffen'>

36. Bij hoeveel van de officiële buitenzwemplekken in de gemeente zijn één of meer maatregelen getroffen? Indien u het niet precies weet dan graag een schatting.
<open numeriek>

37. Gaat uw gemeente in de komende zomerperiode (juli-augustus) extra maatregelen treffen om problemen bij officiële buitenzwemplekken vanwege de coronamaatregelen tegen te gaan?

- Ja
- Nee
- Weet ik niet

<Vraag 38 indien vraag 37 antwoord 'Ja'>

38. Welke maatregelen gaat uw gemeente in de zomer (juli-augustus) treffen? Meer antwoorden mogelijk

- Het sluiten van buitenzwemplekken
- Het sluiten van parkeerplaatsen bij buitenzwemplekken
- Voorlichting aan bezoekers over coronamaatregelen bij de buitenzwemplek
- Extra inzet van handhaving bij buitenzwemplekken
- Extra inzet van lifeguards bij buitenzwemplekken
- Markeringen bij de zwemplekken om afstand te kunnen waarborgen (bijvoorbeeld het trekken van cirkels)
- Controle bij exploitanten van buitenzwemplekken of zij de regels naleven
- Anders, namelijk <open tekstvak>
- Weet ik niet <niet mogelijk in combinatie met andere antwoorden>

Bewegingsonderwijs

De volgende vragen gaan over het bewegingsonderwijs in uw gemeente.

39. Is het bewegingsonderwijs op basisscholen in uw gemeente hervat?

- Ja, bij alle basisscholen
- Ja, bij een meerderheid van de basisscholen
- Ja, bij een klein deel van de basisscholen
- Nee
- Weet ik niet

40. Kunt u voor de basisscholen waar bewegingsonderwijs is hervat, aangeven waar dit bewegingsonderwijs wordt aangeboden?

- Met name buiten
- Met name binnen
- Zowel binnen als buiten
- Weet ik niet

<Vraag 41 indien het antwoord op vraag 40 niet gelijk is aan 'weet ik niet'>

41. Waarom wordt het bewegingsonderwijs in uw gemeente met name buiten, binnen of zowel binnen als buiten aangeboden?

<open tekstvak>

Sportkampen en sportstimuleringsactiviteiten

De volgende vragen gaan over sportkampen en sportstimuleringsactiviteiten in uw gemeente.

42. Worden er in uw gemeente in de zomer sportkampen georganiseerd?

- Ja
- Nee
- Weet ik niet

<Vraag 43 indien vraag 42 antwoord 'Ja'>

43. Onder welke voorwaarden kunnen deze sportkampen in uw gemeente plaatsvinden?

<open tekstvak>

44. In welke mate worden er in uw gemeente in deze zomer meer of minder sportstimuleringsactiviteiten georganiseerd in vergelijking met de zomer vorig jaar?

- Veel meer
- Enigszins meer
- Ongeveer even veel
- Enigszins minder
- Veel minder
- Weet ik niet

Slotvraag

45. Heeft u vragen of opmerkingen over de vragenlijst?

<open tekstvak>

46. Mogen wij contact met u opnemen naar aanleiding van uw antwoorden op deze vragenlijst?

Zo ja, zou u dan uw naam, e-mailadres en/of telefoonnummer hieronder willen invullen.

Naam <open tekstvak>

Telefoonnummer <open tekstvak>

E-mailadres <open tekstvak>

Dit is het einde van deze vragenlijst, hartelijk dank voor het invullen.

